Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראשען | היינט 8 זייטען.

לאדזשער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 299/1584 | Łódź, Wtorek 18 grudnia 1928 r. | זעקסטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, ה׳ טבת תרפ״ט | Nr. 299/1584

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

געכאפט דעם מערדער פון מיכאל קרול.

(ח) ענדליך האט זיך נעכטען איינגעגעבען דאס

דינסטמיידעל

וויקטאריא קוקולסקא צוריקצוברענגען צום בעזאוסטווין און זי האט געגעבען די ערשטע ערקלעהרונגען, וועלכע האבען א זעהר וויכטיגע בעדייטונג פאר דער ווייטערדיגער אויספארשונג. לויט דער קוקולסקא׳ס ערקלעהרונגען איז שוין נישט פאראהאן קיין שום ספק, אז מיר האבען דא צו טון מיט

א רויב-מארד.

אט וואס זי דערצעהלט:

מיט דריי וואכען צוריק, איז דורך דער קיכעןדטיר פון קרול׳ן אריינגעקומען א פערשוין, וועלכע האט פארגעלייגט דעם דינסטמיידעל

צו קויפען זיידענע זאכען.

די זאכען זענען דעם מיידעל נישט געפעלען געוואָרען און זי האט נישט געוואָלט קויפען. דער פערשוין, א הויכער, שעהנער בלאנדין פון א יאהר 39, האט זיך אבער איינגעשפארט, אז ער וויל אונבעדינגט ביי איהר לייזען און וועט דעריבער נאכאמאל קומען צוזאמענגעם מיט בעסערע און שעהנערע זאכען. און ווירקליך, איז דער עלעגאנטער מאנספערשוין געקומען צוזאמענגעם נאכאמאל מיט א נייעם פעקעל זאכען.

ביי דעם ערשטען קוק, האט זיך אבער דאס מיידעל איבערגעציינט, אז דאס זענען ריזעלבע זאכען, וואס דער יונגערמאן האט געברענגט מיט א טאג פריהער, דעם „עלעגאנט" איז געפעלען געווארען די כיטרעקייט פון דעם מיידעל און האט מיט איהר געשלאסען א נעהנטערע בעקאנטשאפט.

דער יונגערמאן, וואס האט זיך אנגערופען:

סטעפאן

האט זיך אנגעהויבען אפטער צו זעהען מיט דער קוקולסקא און זיך אלץ מעהר ערווארבען די סימפאטיע פון דעם מיידעל, נאכמעהר צוליב דעם, וואס סטעפאן האט צוגעזאגט דעם מיידעל, אז ער וועט

מיט איהר חתונה-האבען.

אזוי ארום האט סטעפאן אנגעהויבען אריינצוקומען צו דער קוקולסקא אין דער וואוינונג פון קרול׳ן.

ביי מאנכע וויזיטען פון סטעפאנען ביי דער קוקולסקא איז אויך אנוועזענד געווען דאס מיידעל פון א שכן, מאריאננא פיטקא. סטעפאן האט אבער נישט געוואלט, אז פיטקא זאל אנוועזענד זיין בעת זיי רעדען וועגען זייערע אינטימע צוקונפטס-לעבען.

מיט א וואך פאר׳ן מארד איז סטעפאן געקומען צו דער קוקולסקא און מיט זיך געהאט א פלעשעל בראנפען. זי האט אויסגעטרונקען איין גלעזעל און מעהר נישט געוואלט טרינקען. דערווייל האט זיך צווישען זיי פערפיהרט א געשפרעך וועגען דעם מיידעלס בעל-הביה קרול. קוקולסקא האט גערן אויף זיין פערלאנג

געוויזען איהם די וואוינונג פון קרול׳ן,

סטעפאן האט די וואוינונג גענוי ארורכגעזעהען, דערביי דערצעהלט, אז ער האלט שוין ביים דינגען א דירה פאר זייער בשותפותדיגען צוזאמענלעבען, דערביי האט ער פערלאנגט פון איהר 300 זלאטעס.

דער גורל האט געוואלט, אז גראד אין דעם מאמענט איז אריינגעקומען א סוחר, וועלכער האט ביי דעם דינסטמיידעל

אויסגעקויפט א וועקסעל אויף 300 זל.

קוקולסקא האט צוגענומען דאס געלד און האט עס אריינגעלעגט אין שופלאד. סטעפאן האט דאס אל קגעזעהען און פערלאנגט פון דעם מיידעל, אז זי זאל איהם געבען די 300 זלאטים.

קוקולסקא האט נישט געוואלט און סטעפאן איז אוועק א בעליידיגטער. באלד צוזאמענגעם איז ער אבער ווידער געקומען מיט בראנפען.

אין קריטישען טאג

איז פארגעקומען דאסזעלבע: סטעפאן איז געקומען צו דער קוקולסקא ארום זעקס א זייגער אין אווענד. דער בעל-הבית תקרול איז נאך דעמאלס געווען אין שטוב. ד יקוקולסקא האט אריינגעבעטען סטעפאנען צו זיך אין צימערל און אריינגעברענגט צוויי אייער-פארסטאווקעס, וועלכע האבען געדארפט דינען אויף גלעזלעך א״י תבראנפען. אזוי ווי די פלאש, וועלכע סטעפאן האט דאסמאל געבראכט, איז געווען גרעסער ווי שטענדיג, האט די קוקולסקא פערשטאנען, אז דאס מאל גערט עס צו א שכרות. זי האט דעריבער גענומען אין מויל אריין דעם בראנפען, אבער זיך אויסגעדרעהט און אין קיך דאס אויסגעשפיגען. אזוי איז געווען 4 מאל. צום פינפטען מאל האט סטעפאן בעמערקט איהר מאנעווער און ערקלערט, אז זי מוז מיט איהם אויסטרינקען, אין דע סמאמענט האט זי דערהערט טריט

(ווייטער — זעה 5־טע זייט).

צאהלט נישט איבער!

פערגעסט נישט, אז די פערפומעריע

S. BUCHWAJC, Łódź, Piotrkowska 22, TELEF. 31-43

איז געוועזען און בלייבט ביליג.

דארט בעקומט איהר צו שפאט-ביליגע פרייזען פערפומען, זייפען, פודער, אינ- און אויסלענדישע.

בעמערקונג: יעדער קויפער בעקומט גראטיס 1 פלאקאן אריגינעלען פערפום און 1 טובקע קרעם „פאסצינאטע".

פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער קולטור-ליגע אין לאדז

פון דער נייעסטער יודישער ליטעראטור, אויסגעפיהרט דורך דעם קינסטלער-רעציטאטאר

שבת, דעם 22-טען ה. ח., 10 אינדערפרי קומט-פאר אין פילהארמאניע-זאל

א גרויסער ווארט-קאנצערט

הערץ גראסבארט

פראגראם: איינלייטונגס-ווארט פון י. ליכטענשטיין, רעציטאציעס פון פרץ, שלום-עליכם, נאדיר און קולבאק.—בילעטען צום פרייז פון 75 גר. און 1.50 אין פילהארמ.-קאסע

האנטווערקער-פעראיין, אגראדאווע 9

אכטונג, פריזיער-מייסטער!

היינט, פינקטליך 8 אווענד קומט פאר

א גרויסע פערזאמלונג

וועגען די ארויסגעשטעלטע פאדערונגען פון די ארבייטער!

כומט אלע! נאך האלב 9, וועט קיינער צו דער פערזאמלונג נישט צוגעלאזט ווערען!

3206 — די פערוואלטונג.

צענטר. סוחרים- און פאבריקאנטען-פערבאנד

אויף דער לאדזער וואיעוואודזטווע (פיעטריקאווער 10).

מיר מאכען בעקאנט, אלע אונזערע מיטגלידער, אז דאס

אויסקויפען פון פאטענטען פאר׳ן יאהר 1929

הויבט זיך שוין אן פון היינט, דעם 18-טען דעצעמבער. כדי צו פערמיידען א געדראנג בעטען מיר וואס פריהער צו קומען אין די שעה׳ן פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 8 אווענד.

ביים איינצאהלען דארף מען די פאטענטען פון 1928 מיטברענגען.

Z okazji zaślubin

pana **Feliksa Finkelsztajna**

z panną **Henią Tenenbaumówną**

życzą nowożeńcom wiele szczęścia

Ch. Kaufman z Żoną,

R.Mechanikówna z Narzeczonym.

צו דער פערלאבונג פון פרל

העלא יאסקאוויטש

מיט ה׳ **אבראם ראזענצווייג**

ווינשן מיר זיי פיל גליק און צופרידענהייט

יצחק דוד גראה און פאמיליע,

פייוועל גראה און פאמיליע.

אגודת תלמוד תורה אלטשטאדט, בזשעזשינער 23.

דאנקזאגונג.

אין נאמען פון די 400 תלמוד-תורה-קינדער גיט אפ די פערוואלטונג א הערצליכען יישר-כח די גבאים דבית הכנסת פיעטריקאווער 24 ווי אויך איהר פערוואלטונג צוליב דעם וואס זיי האבען אפגעגעבען זייער לאקאל פאר אונזער חנוכה-פעסט.

גלייכצייטיג דאנקען מיר פאר זייערע נדרים, וועלכע זיי האבען מנדר געווען בשעת קריאת התורה בש״ק פ׳ וישב.

די פערוואלטונג.

פיינדליכע דעמאנסטראציעס געגען פרעזידענט הובער.

בוענאס איירעס, 17. (אטע) פרעזידענט הובער איז אויף דער שיף „בוענאס איירעס" אפגעפאהרען קיין מאנטעווידעא.

ניו־יארק, 17. (אטע) ווען פרעזידענט הובער איז אנגעקומען קיין מאנטעווידעא (אורוגוואי) זע־נען אין די גאסען איינגעארדענט געווארען פיינדלי־כע דעמאנסטראציעס געגען איהם.

די דעמאנסטראנטען האבען געשריגען „זאל לעבען סאנטעווידעא". זאל לעבען גענעראל "אנטינא ("אנטינא איז דער אנפיהרער פון די אויפשטענ־דיגע אין ניקאראגוא, וועלכער האט געקעמפט מיט דעם אמעריקאנישען מיליטער). די פאליציי האט פונאנדערגעטריבען די דעמאנסטראנטען.

ריכטער ראזאלסקי — קאנדידאט אויפ'ן אמט פון ניו־יארקער בירגערמייסטער.

ניו־יארק, (יט"א) אין די ניו־יארקער רע־פובליקאנישע קרייזען ווערט געפלאנט ארויסצורוקען בעת די קומענדע וואהלען אויפ'ן אמט פון ניו־יארקער בירגערמייסטער די קאנדידאטור פון בע־קאנטען יודישען כלל־טוער ריכטער אטא ראזאלסקי.

די קאנדידאטור פון ריכטער ראזאלסקי האט גרעסטע אויסזיכטען צוליב דער עווענטועלער צו־שפליטערונג פון די דעמאקראטישע שטימען, וואס איז פארצוזעהען, וויל אונאפהענגיג פון דער דע־מאקראטישער קאנדידאטור, וועט דער געוו. ביר־גערמייסטער דזשאן היילאן ארויסשטעלען זיין איי־גענע קאנדידאטור.

יודישע וואהל־ערפאלגען אין קארפאטען־רוסלאנד.

פראג, (יט"א) ווי מען טיילט מיט פון אוז־האראר, האבען די יודען בעת די וואהלען אין די קרייזפערטרעטונגען בעקומען 18 פון דער אלגעמיי־נער צאהל 180 מאנדאטען. די „יודישע אגראר־פארטיי" האט בעקומען 11 מאנדאטען. די יודישע מירטשאפטס־פארטיי — 3, די יודישע סאציאל־דעמאקראטישע פארטיי „פועלי־ציון" — 3 מאנ־דאטען. די 2 ציוניסטישע ליסטעס האבען בעקומען 1927 שטימען און געבליבען אהן מאנדאט. בעת די קרייז־וואהלען האבען ביידע ציוניסטישע ליסטעס בעקומען 5612 שטימען, דאגעגען אי ווי לאנד־פערטרעטונגס־וואהלען האט די פעראייניגטע ציו־ניסטישע ליסטע ערהאלטען 5.942 שטימען.

קעניג אמאנולא זיגט.

לאנדאן, 17 (א. ו.) פון קארול טיילט מען מיט, אז שטארקע אפטיילונגען פון די אויפשטענדיגע האבען אטאקירט די הויפטשטאט פון אפגאניסטאן ס'איז פארגעקומען א הייס שלאכט, וועלכע ער האט געוואונען דאס רעגירונגס־מיליטער.

ס'געהען ארום קלאנגען, אז איינעם פון קעניג אמאנולא'ס מיניסטארען איז געלונגען צו בעוועגען איינעם פון די אויפשטענדיגע שבטים אונטערצוגעבען זיך דע סקעניג.

טעהעראן, 17. (אטע). ווי ס'ווערט גע־מעלדעט פון קאבול, בעשטעטיגען זיך נישט די קלאנגען, אז דער קעניג זאל זיין געפאנגען. די בע־זעצונג פון'ם פארט אין דער נאהענט פון קאבול ווערט ערקלערט מיט דעם, וואס דער גארניזאן פונ'ם פארט איז אריבער צו די אויפשטענדיגע. דאס מיליטער וואס געפינט זיך אויסער דער שטאדט איז אפגעשניטען געווארען.

אין קאבול איז ערקלערט געווארען בעלאגע־רונגס־צושטאנד. לויט א ווייטערדיגער ידיעה איז איבערגעריסען געווארען די טעלעגראפישע פערביני־דונג צווישען דעם קעניג און דעם הויפט־מיליטער־אנפיהרער, אין קאבול זענען פערהאלטען געווארען זעקס הונדערט אנהענגער פון די אויפשטענדיגע.

לויט די לעצטע ידיעות האט דער קעניג פאר־גענומען אנ'אנגריף אויף די פארטען, וועלכע זענען בעזעצט געווארען דורך די אויפשטענדיגע.

בלוטיגער צוזאמענשטויס צווישען דער היימוועהר מיט סאציאליסטען אין עסטרייך.

וויען, 17 (א. ו.) די היינטיגע פרעסע טיילט מיט, אז אויפ'ן צוזאמענפליה פון דער נאציאנא־ליסטישער היימוועהר אין שטעטעל ליגיסט ביי גראץ איז געקומען צו בלוטיגע צוזאמענשטויסען.

די סאציאליסטען האבען בעווארפען די היימ־וועהר פון די פענסטער מיט שמוץ. אין גראץ האט א גרופע פון 15 מאן בעפאלען 2 מיטגלידער פון דער היימוועהר, וועלכע האבען געשאסען און פער־וואונדעט עטליכע פערזאן. די פאליציי האט זיך אריינגעמישט און בעהערשט די לאגע. פיל פערזאן זענען ארעסטירט געווארען.

ערלויבט 2 פארשטעלונגען פון מאסקווער קאמער־טעאטער אין ווארשא.

ווארשא, 17 (יט"א טעלעפאניש) ווי בע־קאנט וועט דאס יודישע אקאדעמישע טעאטער ביי דער רורכרייזע בערלין—מאסקווע, זיך אפשטעלען אין ווארשע, דער יודישער ליטעראטען־פעראיין האט דעריבער בעשלאסען צו מאכען בעמיהונגען ביי דער מאכט, אז דאס טעאטער זאל קענען געבען אין ווארשא עטליכע פארשטעלונגען.

א דעלעגאציע פון פעראיין מיט ראטמאן לעוו אן דער שפיץ האט זיך דעריבער געווענדעט צום פרעזעס פון שטאט־ראט יאוואראווסקי, אז ער זאל זיך בעמיהען, אז די פארשטעלונגען זאלען קענען פארקומען. דער פרעזעס האט געענטפערט, אז הגם עס געהער נישט צו זיין קאמפעטענץ וועט ער דאך מיטהעלפען אין דער אינטערוועניץ. די דעלע־גאציע איז דאן אוועק צום ווארשאווער שטאט־וואיעוואדע יאראשעוויטש, וועלכער האט גע'עצה'ט, אז די דעלעגאציע זאל געהען דירעקט אין אינערן־מיניסטעריום. נעכטען איז די דעלעגאציע גערופען געווארען אין אינערן־מיניסטעריום, וואו מ'האט איהר ערקלערט, אז דער אינערן־מיניסטער האט ערלויבט דער טרופע צו געבען 2 פארשטעלונגען אין ווארשא.

פאקטען פון אנטיסעמיטיזם אין רוסלאנד.

מאסקווע, (יט"א) „פראוודא" פערעפענט ליכט א קארעספאנדענץ פון קאסטראמא וועגען אנטיסעמיטיזם אין די דארטיגע פאבריקען. אין איין פאבריק האט דער קאמסאמאלעץ מערינצעוו, ער־קלערט, אז אויב די יודישע ארבייטער וועלען זיך דערוועגען ריידען יודיש, וועט מען זיי ארויסווארפען פון פאבריק. דער פאבריקס־ראט האט אנגענומען א רעזאלוציע, וועלכע לויטעט: „די פראדוקטיווקייט פון ארבייט אויף אונזער פאבריק פאלט דערפאר, וואס עס האט זיך פערגרעסערט די צאהל יודישע ארבייטער". עס איז אינטערעסאנט צו בעמערקען, אז פון די 450 ארבייטער אויף דער דאזיגער פאבריק זענען בלויז 16 יודען.

אין דער שוך־פאבריק „רעסיאטי אקטיאבר", וואו אויף 1000 ארבייטער זענען פערהאן בלויז 5 יודען, ענטוויקעלט זיך אויך שטארק דער אנטיסעמי־טיזם.

מעשה בארשאי, אבער פערקעהרט
פערפאלגונגען פון יוד. ארבייטער געגען א קריסטליכער ארבייטערין

מאסקווע, (יט"א) דער „עמעס" גיט איבער א פאסירונג, ענליך צו דער געשיכטע מיט'ן יודישען מיידעל בארשאי, נאר די פערפאל־גונגען זענען דאסמאל געווען מצד יודישע ארבייטער געגען א קריסטליך מיידעל. די רדיפות זאלען שוין פארקומען א לאנגע צייט אין דעם רימער־ווארשטאט אין ארשע.

דער קרבן פון דער דאזיגער אכזריות זאל זיין, ווי עס גיט איבער דער „עמעס" א ווייס־רוסישע ארבייטערין, שאראי, אנ'עמיגראנטקע פון פוילען.

דאס מיידעל האבען געפייניגט די יודישע אר־בייטער פייערמאן, גורעוויטש, ניימאן און כייפעץ. די לעצטע צוויי זענען קאמוניסטען. די פערפאלגונגען זענען דערגאנגען אזוי ווייט, אז איינמאל האט שאראי ארויסגעכאפט א מעסער און האט אויסגערופען: נאט אייך א מעסער — בעסער קוילעט מיך".

די זאך ווערט איצט אויסגעפארשט, שרייבט ווייטער דער „עמעס". דורך א ספעציעלער קאמי־סיע פון דער קאמוניסטישער פארטיי פון קרייז. עס ווייזט זיך ארויס, אז ווען שאראי האט זיך בעקלאגט פאר דער פערוואלטונג פון פאבריק און פאר דעם קאמיטעט, וואס פערוואלטעט מיט קאמוניסטישער טעטיגקייט אויף דער פאבריק, האט מען נישט אנ־גענומען קיין שום שריט.

דאס פראגראם פון דער רעוויזאניסטישער וועלט־קאנפערענץ,
וואס קומט פאר איינגיכען אין וויען.

וויען, (יט"א) די דריטע קאנפערענץ פון וועלט־פערבאנד פון ציוניסטען־רעוויזאניסטען וועט, ווי בעקאנט, געעפענט ווערען דעם 26.טען ה. ח. אין וויען. די צאהל דעלעגאטען ווערט בערעכענט אויף אומגעפעהר 165, דערפון 30 פון פוילען. אין דער קאנפערענץ וועלען זיך אויך בעטייליגען פארשטע־הער פון דער רעוויזאניסטישער יוגענד־ארגאניזא־ציע „ברית טרומפעלדאר", וועלכע צעהלט אנ־ערך 15,000 מיטגלידער.

דאס הויפט־פראבלעם פון דער קאנפערענץ וועט זיין קלאר צו מאכען די בעציהונג פון די רעוויזיאניסטען צו דער אלוועלטליכער ציוניסטישער ארגאניזאציע. ביזאיצט האט צווישען די רעוויזיא־ניסטען נישט געהערשט קיין טענדענץ צו פערלאזען די אלגעמיינע ציוניסטישע ארגאניזאציע, אזעלכע טענדענצען און שטימונגען האט אבער ארויסגע־רופען דער פאקט, וואס צו דער „יודישער אגענץ" וועלען צוגעצויגען נישט־ציוניסטישע עלעמענטען, חוץ דעם אויך די מיינונגס־פערשידענהייטען, וואס הערשען צווישען די ציוניסטען און רעוויזיאניסטען אין פרט פון די ווירטשאפטליכע מעטאדען, וואס ווערען אנגעווענדעט אין ארץ־ישראל. אין די רעוויזיאניסטי־שע קרייזען הערשט אנ'ערנסטע שטרעמונג, אפצו־טיילען זיך פון דער אלוועלטליכער ציוניסטישער ארגאניזאציע און פיהרען א זעלבסטשטענדיג פאלי־טישע און ווירטשאפטליכע ציוניסטישע ארבייט. ווי עס שיינט אבער, וועט אויף דער איצטיגער קאנ־פערענץ די פראגע נישט געלעזט ווערען. די ענטגיל־טיגע לעזונג פון פראבלעם וועט ערשט ווערען אקטו־על, ווען די בילדונג פון דער „יודישער אגענץ" וועט זיך געפינען אין איהר לעצטער פאזע פון ענט־וויקלונג.

די קאנפערענץ וועט אויך בעטראכטען א רייהע פראגען וועגען דער מעגליכקייט פון א זעלבסט־שטענדיגער פאליטישער אקציע לטובת דעם ישוב אין ארץ־ישראל. חוץ דעם וועט אויף דער טאג־ארדנונג שטעהן אויך די בעהאנדלונג פון ווייזש־מאור־פראיעקט וועגען פערוואנדלען ארץ־ישראל פון א מאנדאט־לאנד אין א דאמיניע פון דער ענגלישער אימפעריע.

לסוף וועט די קאנפערענץ בעהאנדלען א רייהע ארגאניזאציאנעלע פראגען.

א פראיעקט צו ענדערען די יוגאסלאווישע קאנסטיטוציע.

בעלגראד, 17 (א.וו.) דער יוגאסלאווי־שער פרעמיער, קאראביץ, האט ב'עה ארויסגע־טרעטען מיט א פראיעקט פון ענדערן די קאנסטי־טוציע אויף אזא אופן, אז זי זאל פארויסזעהן די אדמיניסטראטיווע פערטיילונג פון יוגאסלאוויען אויף דריי אויטאנאמישע געביטען: סערביען, כארוואטיע און סלאווניע, מיט א געמיינזאם מיליטער, ווי אויך כיט בשותפות'דיגע פערטרעטער אין אויסלאנד, פאסט און טעלעגראף.

דער פארלאמענט א צענטראלער — לויט דעם דאזיגען פראיעקט—וואלט בעשטאנען פון פעראיי־ניגטע געביט־פארלאמענטען

כדי אדורכצופיהרען דעם דאזיגען פראיעקט, בעמיהט זיך מאראשעץ צו ארויסקריגען די הסכמה פון די קאבינעט מיטגלידער.

קראנקען־קאסע־וואהלען אין ביאליסטאק.

ביאליסטאק, 17 (טעלעפאניש) נעכטען זע־נען דא פארגעקומען וואהלען צו דער קראנקען־קאסע. ס'זענען געוועהלט געווארען פ.פ.ס. — 15; סאנאציע — 9; בונד — 5 און פועלי־ציון — 1.

רעפארם פון דער גט־פראצעדור.

סאפיא, (יט"א) דער „בית־דין־הגדול" פון בולגאריע האט די טעג אפגעהאלטען זיין ארדענט־ליכע סעסיע, און צווישען אנדערן, בעטראכט דעם פארשלאג פון יונגען רב־הכולל פון סאפיא, ר"ר חננאל וועגען איינפיהרען געוויסע רעפארמען אין דער גט־פראצעדור. צווישען אנדערן האט הרב ד"ר חננאל פארגעלעגט, אז דער ראבינאט זאל קע־נען געבען דער פרוי א גט אין פאל, אויב דער מאן זאגט זיך עס אפ צו טון. די מיטגלידער פון בית־דין הגדול האבען דעם פארשלאג איינשטימיג אפגעווארפען.

די זאמעל־אקציע לטובת דעם „כנסיה־גדולה־פאנד"
פון "אגודת־ישראל".

בערלין, (יט"א) פון די „אגודת־ישראל־קרייזען" טיילט מען מיט, אז די ארטאדאקסישע יו־גענד־ארגאניזאציעס אין פערשידענע לענדער האבען בעשלאסען צו שאפען א ספעציעלען „כנסיה־גדולה"־פאנד. דער נייער פאנד וועט דינען אויף צו שטארקען די גייסטיגע, פאליטישע און פינאנ־ציעלע כוחות פון דער פארטיי. ווי אויך צו גרינדען א רייהע נייע אונטערנעהמונגען אויפ'ן רעליגיעזען, סאציאלען און קולטורעלען געביט. צה. אנר. ווערט געפלאנט צו שאפען אנ'אגודיסטישע צענטראל־באנק, אינטערנאציאנאלע פערזיכערונג געגען אר־בייטסלאזיגקייט פאר „שומרי שבת" א. אז. וו.

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאנא 43, טעל. 32-41
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענער־קראנקהייטען. היילונג מיט קווארץ־לאמפע (האר־אויספאל)
נעהמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענד.

כעמיש־באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע
מאגיסטער נ. שאץ
פעטריקאווער 37, 2. שט., פראנט.
אנאליזען פון קאל, אורין, לייכען א. אז. וו.
אורין־אנאליז — 4 זל.

פאלקס־אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.
היינט, דינסטאג, ד. 18/12, 8 אין אווענד קומט פאר אין לאקאל פון דער ציוניסט. ארגאניזאציע (צעגעלניאנא 4)
א פארלעזונג פון ד"ר וו. פאללעק (אין דער פוילישער שפראך)
אויף ד. ט.: „דער יוד פון שעקספיר" איינגאנג פריי!

די נאהענטסטע פארלעזונגען:
שבת, ד. 22/12, 5 נאכמ. אין לאקאל פון דער ציוניסט. ארגאניזאציע (צעגעלנ. 4) — ד"ר י. פרענקעל: „השירה העברית החדשה"
" " " 7 אווענד " „בני־ציון" (רוגאווסקא 7) — מ. קארא, מ. טעמ־פעלהאף: קאפיטלעך פון דער געשיכטע פון ציוניזם"
" " " 8 " " צעזשר. ייד. האנדווערקער־פערבאנד (פאלודנ. 4) ד"ר צ. לעווין: „די פראדוקטיוויזירונג פון יודישען לעבען"

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען.
פעטריקאווער 10, טעל. 31-86
נעהמט אן פון 8—9½ פריה און פון 3½—4½ נאכמ

Dr. med. St. Heinrich
POMORSKA 10, TEL. 47-67
ספעצ. פון אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען
בעהאנדלונג מיט קווארץ לאמפען־שטראהלען
נעהמט אן פון 2—3 נאכמ. און פון 4—7 אווענד

יאָרג. ז. 18 דעצעמבער 1928

„נייער פאָלקסבלאַט“

יאָרג. ז. 18 דעצעמבער 1928

גליק

און פּאָליטישע אינפאָרמאַציע.

צום גליק איז דער ביולעטין אין דער אויסלענדישער פּרעסע נישט פּערעפענטליכט געוואָרען. אַזוי האָט ערקלערט דער וויצע־אויסערן־מיניסטער וויסאָצקי פאַר׳ן דעפּ. ראָזמאַרין, וועלכער האָט אויף זיך גענומען די ראָלע פון אַ פערביטערער צווישען דער אָפיציעלער רעגירונגס־אינסטאַנץ און דער פּרעסע. דער וויצע־מיניסטער האָט דאָס געקאָנט פון איינענטליך דורך איינעם פון די אינפאָרמאַציאָנס־אָרגאַנען, וואָס שטעהען צו זיין דיספּאָזיציע, אין דער ערשטער רייה דורך דער פּאַט־אַגענטור, ווען וואָלט די ערקלערונג פון אויסערן־מיניסטעריום, אַז ער טרייסעלט זיך אָפּ פון אַ פאַמפלעט, וואָס איז געווענדט נעגען דער יודישער בעפעלקערונג, אויך גיכער דערגרייכט די פּוילישע און אויסלענדישע פּרעסע און די פּוילישע און אויסלענדישע וועלט וואָלט געוואוסט קלאָר, אַז אַזאַ אָפיציעלע און פעראַנטוואָרטליכע שטעלע, ווי דאָס אויסערן־מיניסטעריום טיילט נישט די אינגאַראַנטישע און בייד ווילינע מיינונגען וועגען די יודען אין פּוילען.

עס האַנדעלט זיך וועגען ביולעטין, וואָס איז געקומען אויפ׳ן טיש פון דער בודזשעט־קאָמיסיע אַ דאַנק דער רעוועלאַציע פון זעלבען דעפּ. ראָזמאַרין, דעם דאָקומענט, וואָס איז צוגעשטעלט געוואָרען אין אויסערן־מיניסטעריום דורכ׳ן אינפאָרמאַטאָר פאַר יודישע ענינים, דעם רעדאַקטאָר פון „וויפּ“ בערלינער. דער ביולעטין איז געווען בעשטימט פאַר די פּוילישע קאָנסולאַרישע פערטרעטונגען אין אויסלאַנד און האָט געדאַרפט אינפאָרמירען וועגען די פּוילישע יודען. ווי בעקאַנט, האָט דער ביולעטין איינגעטיילט די יודען אין דריי קאַטעגאָריעס: פּשוט׳ע באָלשעוויקעס, אומלאָיאַלע בירגער און גאָר אַ קליינעם חלק לאָיאַלע בירגער. דאָס פּיקאַנטע אין דעם גאַנצען ענין איז געווען דער אומשטאַנד, וואָס דער ביולעטין איז דורכגעגאַנגען די געהעריגע אינסטאַנצען פון אויסערן־מיניסטעריום, איז פּאַקטיש פּוגאַנדערגעשיקט געוואָרען צו די קאָנסולען און אין די אויסלענדישע בלעטער און ערשט לאַחר המעשה האָט מען זיך געכאַפּט, אַז דאָ איז אָפּגעטאָן אַ זאַך, וואָס שמעקט מיט אַ גרויסען סקאַנדאַל, און דער ביולעטין איז אָפּגערופען געוואָרען.

מעגליך, אַז דאָס גליק האָט דאָ טאַקע אָפּגעשפּילט, נישט ספּעציעל די יודען — זיי זענען געוואוינט צו אַלעמדינג. נאָר די אינטערעסען פון פּוילען און דעם פּרעסטיזש פון אויסערן־מיניסטעריום. ס׳איז באמת שווער זיך פאָרצושטעלען די נוצען, וואָס פּוילען קאָן האָבען דערפון, ווען מ׳פערשפּרייט איבער דער מערב־וועלט אַ ידיעה, אַז אַ גרויסער טייל בירגער מיט שטאַרקע און פערצווייגטע איינפלוסען זענען אָדער אינפּאַכע באָלשעוויקעס, אָדער סתם אומלאָיאַל. גליק איז אָבער אַ זאַך, אויף וועלכער מ׳קאָן זיך אין דער פּאָליטיק צום ווענינגסטען פערלאָזען. דער דערמאָהנטער בערלינער איז נישט קיין צופעליגער גאַסט אין אויסערן־מיניסטעריום. ער איז אַ שטענדיגער בעל־יועץ און בעריכט־אָפּגעבער וועגען יודישע ענינים. אויף זיינע אינפאָרמאַציעס שטיצט זיך דאָס מיניסטעריום, ווען עס וויל געוואויר ווערען, וואָס עס טוט זיך ביי דער יודישער בעפעלקערונג און ווען עס אינפאָרמירט אַנדערע וועגען יודען. ווייזט אויס, אַז די פּרוכטבאַרע טעטיגקייט פון די בערלינערס איז נעפיהרט געוואָרען לאַנג און סיסטעמאַטיש. ערשט מיט אַ קורצער צייט צוריק האָט זיך אַן איטאַליענער, וועלכער האָט בעזוכט פּוילען און זיך געפונען אונטערן שוץ און איינפלוס פון די אינפאָרמאַטאָרען אין אויסערן־מיניסטעריום ווילד צושריבען אין אַן איטאַליעניש בלאַט וועגען דער יודישער בעפעלקערונג, וועגען זייער אומלאָיאַלקייט צו דער פּוילישער מלוכה, וועגען זייער פּאַראַזיטיזם א. אַז. וו.

דער וויצע־אויסערן־מיניסטער האָט צוגעזאָגט דורכצופיהרען אַן אויספאָרשונג וועגען דער מעשה מיט׳ן ביולעטין, וועלכען מ׳האָט אַרויסגעשיקט קיין אויסלאַנד, נישט האָבענדיג איהם פריהער דורכגעלייענט און דורכקאָנטראָלירט. די אויספאָרשונג מוז זיין אַ טיפע און גרינדליכע. אַנדערש איז די רעגירונג אויסגעשטעלט אויף אַלע פאָלגען פון לאָזען זיך פיהרען און פערפיהרען דורך בייזוויליגע, עם־האַרצישע און דעריבער געפעהרליכע און שעדליכע אינפאָרמאַטאָרען, ווי אַ בערלינער און זיין גלייכען.

ל.

קאַרביוראַנט, די ערפינדונג פון אַ רוס,

וואָס מאַכט אַן ענדערונג אין דער נאַפט־אינדוסטריע.

פון וולאַדימיר גראַסמאַן.

ביז איצט האָבען מיר געוואוסט, אַז פעלקער זענען גרייט צו פיהרען מלחמות צוליב נאַפט און בענזין. היינט שטעהען מיר פאַר אַ וועלט מלחמה געגען בענזין. ביז איצט האָבען אַלע גרויסע רעגירונגען געפאָרשט און געזוכט יעדעס ברעקעל ערד אויף דער וועלט, צי דאָס ליגט ערגעץ־וואו אין קליין־אַזיען, אָדער ווייט, ווייט אין דרום אַמעריקע, וואו עס האָט נאָך געשמעקט אַ ביטעלע מיט נאַפט קוואַלען. די גרויסע מלוכות זענען סוף־כל־סוף געקומען צו אַ פערשטענדיגונג וועגען דעם ענין: ענטדעקט מען ערגעץ נייע קוואַלען, ווערט געשאַפען אַ טרעסט מיט אַ געמישטען אינטערנאַציאָנאַלען קאַפּיטאַל. נישט אַמעריקע וועט דערלאָזען, אַז גרויס־בריטאַניען זאָל פערכאַפּען אַלע פעלצער מיט דער טייערער פליסיגקייט און נישט ענגלאַנד וועט דולדען, אַז אימיצער זאָל מאָנאָפּאָליזירען דעם האַנדעל מיט נאַפט פּראָדוקטען. די מיליאָנען אויטאָמאָבילען און פאַבריקען אין דער וועלט מוזען האָבען יעדען טאָג נאַפט און בענזין פאַר די מאָטאָרען און מוזען עס האָבען זעהר פיל. מען דאַרף נאָר אויף איין מינוט פערמאַכען די אויגען און פאָרשטעלען זיך דעם ים מיט בענזין, וואָס די וועלט פערברויכט יעדען טאָג, יעדע שעה...

ווי בעקאַנט איז רוסלאַנד איינע פון די גרעסטע נאַפטלענדער, און די סאָוויעט־רעגירונג בעקומט נישט ווייניג געלד פון איהרע נאַפט־אוצרות. אַ דאַנק דעם סאָוויעטישען נאַפט־האַנדעל אין אויסלאַנד איז ענטשטאַנען אַ גוואַלטיגע קאָנקורענץ אויף דעם אינטערנאַציאָנאַלען מאַרק. מיט איהר נאַפט־פּאָליטיק האָט די סאָוויעט־רעגירונג געשפּאָלטען די גרעסטע וועלט סינדיקאַטען, וועלכע האָבען געהאַנדעלט מיט נאַפט און בענזין. אין ענגלאַנד האָט מען געפּרובט פיהרען אַ פּראָפּאַגאַנדע געגען דעם, אַז מען זאָל נישט קויפען דעם „גערויבטען“ סאָוויעטישען נאַפט, אָבער דאָס האָט ווייניג וואָס געהאָלפען: מען קויפט פאַר די „גערויבטע סחורה“, ווייל זי איז ביליגער און איז נישט ערגער פון דעם „טהרל כהן“, סינדיקירטען, אָבער טייערען נאַפט.

און פּלוצלינג אַזאַ איבערקעהרעניש: אַ מלחמה געגען בענזין...

שוין דריי יאָהר ווי אין פראַנקרייך לעבט און לאָזט פון זיך די גאַנצע צייט רעדען דער רוסישער אינזשעניר מאַכאָנין, דער ערפינדער פון אַ ברען־פליסיגקייט פאַר די מאָטאָרען, וועלכע הייסט: קאַרביוראַנט; דריי יאָהר ווי אַלע מעגליכע עקספּערימענטען־אַנשטאַלטען פון דער פראַנצויזישער רעגירונג פּרובען אויס דאָס גלענצענדע מיטעל און שטענדיג מיט אַ גרויסען ערפאָלג. פונדעסטוועגען געהט אָן די גאַנצע צייט אַ פּאָלעמיק אַרום מאַכאָנינ׳ס ערפינדונג. אַ פּאָלעמיק אין דער פּרעסע, אין דער געזעלשאַפט, אין די פאַך־קרייזען און מעהר פון אַלץ — אין פּאַרלאַמענט.

ערשטענס, די ערפינדונג גופא. דער סוד געהערט עד היום דעם רוסישען ערפינדער. זיין קאַרביוראַנט ווערט שוין מאַסענהאַפט פּראָדוצירט און מען עקספּאָרטירט איהם אומעטום, אפילו אין די פעראייניגטע שטאַטען. דער פראַנצויזישער האַנדעלס־פלאָט געברויכט דאָס נייע מיטעל זעהר פיל. פראַנקרייך האָט נישט קיין אייגענע נאַפט־קוואַלען און מוז דעריבער אימפּאָרטירען נאַפט פּראָדוקטען. מאַכאָנינ׳ס ערפינדונג גיט פראַנקרייך די מעגליכקייט צו בעפרייען זיך פון איהר אָפּהענגיגקייט פון דעם פרעמדען מאַרק. עס קאָנען בלייבען אין לאַנד עטליכע הונדערט מיליאָנען.

מאַכאָנינ׳ס קאַרביוראַנט האָט אין זיך גאָרנישט קיין נאַפט. עס איז אַ פעטע פליסיגקייט פון פערשידענע אייל׳ען, וועלכע רייסען נישט אויף און עקספּלאָדירען נישט. כמעט אַלע קאַטאַסטראָפען מיט די אעראָפּלאַנען קומען פאַר צוליב דעם, וואָס דער בענזין פונ׳ם מאָטאָר ווארעמט זיך אָן צו שטאַרק און רייסט אויף ביי דער קלענסטער ערשיטערונג. דער פליהער קאָן מאַכען דעם שענסטען פלוג אין פערלויף פון צעהנדליגער שעה׳ן, אָבער זיין לעבען איז אין טויט געפאַהר ביז צו דעם אויגענבליק, ווען ער איז אויף דער ערד און די מאַשין איז געבליבען שטעהן, ווייל ביים אוועקזעצען זיך אויף דער ערד איז דער קלאַפּ שטענדיג זעהר שטאַרק און דער אויפרייס פון בענזין איז דעריבער שטענדיג מעגליך. ביי יעדען צוזאַמענשטויס אין דער לופט, ביי יעדען פעהלער פון דער מאַשין ווערט פון דעם גאַנצען אעראָפּלאַן איין שייטער־הויפען, מען ברענט אין דער לופט.

עס האָט נישט קיין זין צו רעדען דאָ וועגען אַ סך אַנדערע טעכנישע מעלות פון דעם נייעם מיטעל. גענוג אָנצעווייזען אויף אַזאַ זאַך: בשעת דער פראַנצויזישער אויטאָמאָביל־פאַבריקאַנט סיטראָען האָט געמאַכט מיט אַ פּאָר יאָהר צוריק זיין עקספּעדיציע איבער דער אַפריקאַנישער וויסטע סאַכאַראַ, איז אַ גרויסער טייל פון דעם מיטגענומענעם בענזין אויסגעטריקענט געוואָרען פון דער היץ, נישט קוקענדיג דערויף, וואָס אַלע פעסער זענען געווען בעדעקט מיט קאַוטשוק און אַלץ איז געטון געוואָרען, כדי אויסצומיידען אַזאַ מין אומגליק; דערפאַר איז גאַנץ און אומבעריהרט געבליבען דער קאַרביוראַנט פון דעם רוסישען אינזשעניר.

עס פרעגט זיך: אויב די ערפינדונג איז אַזאַ קאָלאָסאַלע און קאָן רעוואָלוציאָנירען די גאַנצע אינדוסטריע, ווער קאָן שטערען, אַז מען זאָל דאָס נייע מיטעל איינפיהרען אין דער גאַנצער וועלט? — און דאָ הויבט זיך אָן דאָס אינטערעסאַנטע פאַר אונז, זייטיגע מענשען, וועלכע זענען נישט אַזוי גוט בעהבנ׳ט אין דער מאַשינעריע פון דעם וועלט־קאַפּיטאַל. געגען דעם קאַרביוראַנט ווערט מאָבילי־זירט דער קאַפּיטאַל פון די נאַפט־מאַגנאַטען. אויב דער קאַרביוראַנט זאָל פּראָדוצירט ווערען אין גרויסע מאַסען, וועט ווערען אַ סוף צו דער אומגעהויערער מאַכט פון די נאַפט־סינדיקאַטען. עס וועט צושטערט ווערען אַ קראַפט, וואָס קיין שום אַנדער קראַפט קאָן זיך מיט איהר נישט פערגלייכען. עס וועלען בלייבען אָהן אַרבייט הונדערטער טויזענדער אַרבייטער אין אַלע עקען פון דער וועלט. דער פּרייז פון בענזין וועט זעהר שטאַרק פאַלען, ווייל דער קאַרביוראַנט איז עטליכע מאָל ביליגער פון בענזין און וועט ערשט ווערען ביליגער ביי אַ מאַסען־אויסאַרבייטונג.

דערווייל ווערט געפיהרט דער קאַמף קעגען קאַרביוראַנט אין פראַנקרייך. לויט די אָפיציעלע צאָהלרייכע עקספּערטען איז דאָס מיטעל אַזוי גוט און אַזוי ביליג, אַז מען וואָלט עס בעדאַרפט תיכף

(ווייטער זעה 7־טע זייט)

דאָס יודישע געריכט

אין די ווייס־רוסישע שטעטלעך.

אין מינסקער „אָקטיאַבר“, לעזען מיר:

„דאָס יודישע געריכט האָט זיך גוט איינגעבירגערט צווישען דער יודישער בעפעלקערונג פון מינסק און אַלע איבּרינע שטעט, וואו עס איז נאָר דאָ אַזאַ געריכט.

די יודישע אַרבּייטענדינע מאַסע טרויט אָן דעם יודישען געריכט און האַלט איהם פאַר אַ „רעדמאַקראַטישען“, ווייל ר׳ אָטענה׳עט ער זיך אויס אויף יודיש, דאָ דאַרף ער נישט ברעכען דעם צונג און דאַרף נישט אָנקומען צו אַ דאָלמעטשער (איבערזעצער). אָפטמאָל איז אַ סכסוך צווישען צוויי מענשען קענט איהר הערען אַזעלכע ווערטלעך: „רו וועסט ב׳ ימיה נעהן אויף קאַלאָמענסקע גאַס“ (מיינען מיינט עס — אין יודישען געריכט).

דאָס מינסקער יודישע געריכט, וועלכער טראָגט דעם נאָמען „15־טער געריכט צירקעל“, כאַפּט אַרום אַלע שטעטלעך, וואָס ליגען אַרום מינסק.

דאָס יודישע געריכט האָט זיך ערשט אומגעקעהרט פון אַ רייזע איבער צוויי יודישע שטעטלעך — אוזדע און קאַפּולע.

נישט אומעטום האָבען אָנגעהויבען צו געהן אויטאָבוסען אין די יודישע שטעטלעך. די „אויטאָבוסען־פּראַגע שטעהט אויפ׳ן טאָג־אָרדנונג פון אַלע שטעטלעך. אָבער פאָהאַנען נאָך אַזוינע, וואו דער באַלעגאָלע איז נאָך גאַנץ קעניג, ווי מיט יאָהרען צוריק. קיין אוזדע קומט איהר מיט׳ן אויטאָבוס, — אַ ווייכער פּלאַץ צום זיצען, גרינג און גיך פאַר אַ שעה צייט, אָבער פון קאַפּולע קיין אוזדע דאַרפט איהר זיך שלעפּען 9 שעה מיט׳ן פוהר.

געקומען איז קאַפּולע, פערבראַכט 2 טעג. אויסגעהערט 15 ענינים, דירה־געלט, געשלעג, אַ גנבה, חובות א. ר. גל.

אַ גרויסע נייעס אין שטעטעל, פאַר׳ן געריכט גיט מען אַ פּראָס פאָלקס־הויז — דעם „נאַרדאָם“.

ווער האָט געזעהן אַ יודישען געריכט? — קאַפּולע האָט נאָך אַ יודישען געריכט ביי זיך קאָנטיג נישט געזעהן. אַ זעלטענהייט פאַר איהם. אַלט און יונג, שיהש בערד, וויבער קינדער, פול געפּאַקט דער „נאַרדאָם“. פול געפּאַקט צו זאָגען איז נאָך ווייניג — עס איז געווען אויף די קעפּ, איינער איז נעלעגען אויפ׳ן צווייטען, אַ שפּילקע וואָלט מען נישט געקענט אַריינוואַרפען.

יעדען איינציגען אינטערעסירט, ווי אַזוי משפּט אַ יודיש געריכט. ערשט גאַנץ פּשוט: אַרויסגערופען פונאַנדערגעפרעגט דעם צד, יענעם צד, בייזעצער בעשטימט אין שטעטעל גופא פון די אַרבייטער, קוסטאַרען און דאָ אויפ׳ן אָרט, לאַנג דאַרף מען נישט וואַרטען. דער אורטייל:

— „אין נאָמען פון דער ווייסרוסישער סאָציאַליסטישער סאָוויעטען־רעפּובּליק“.

2 טעג, 15 ענינים — נאָר דאָס איז ווייניג. צווישען עולם האָט מען געקענט הערען אַזוינע שמועסען:

— איך האָב געמיינט, אַז דאָס יודישע געריכט וועט משפּט׳ן ווי דער רב... ערשט אַ נעכטיגער טאָג. דאָס געריכט איז אַנ׳אמת סאָוויעטישעס, נאָר משפּט אויף יודיש.

9 שעה מיט׳ן פוהר און אָנגעקומען שבת אין אוזדע.

די זיצונגען פון יודישען געריכט געהען אין לאָקאַל פון דעם אָרטיגען פאָלקס־געריכט. דאָ — ווידער אויף די קעפּ, הונדערטער מענשען שטעהען אונטער די פענסטער.

פון מינסק ברענגט צופיהרען דאָס געריכט דריי אָנגענעבענע מעלדונגען. די איבּרינע פיר ווערען דאָ אויפ׳ן אָרט פערפיהרט און עס נעהט „אַ סור“. עס ווערען אָנגענעבען מעלדונגען אין געריכט, עס ווערען שוין אָנגעשריבען „פּאָוועסטקעס“, תיכף אַרויסגערופען די צדדים, די עדות, תיכף גע׳משפּט. אַפילו אַנ׳אַלימענטען־פּראָצעס ווערט דאָ אויף אויסגעהערט. איין זאַך האָט נאָר געפעהלט אין אָט די צוויי שטעטלעך, אַ יודישע פערטיידיגער און אַ יודישער מלוכה־בעשולדיגער.

דעם יודישען געריכט בעט מען, מען פאָדערט אין שטעטעל“.

—:§:—

געשלאָסען אַ ישיבה אין פּראָג.

פּראָג, 17 (טעלעגראַפיש דורך י. ט. אַ.)

די טשעכאָסלאָוואַקישע מאַכט האָט פערמאַכט די ישיבה אין הונסדאָרף צוליב סאַניטאַר־היגיענישע מאָטיווען. די ישיבה עקזיסטירט זייט דעם יאָהר 1878 און האָט געפייערט דעם 50־יעהריגען יובילעאום. די ישיבה איז נעגרינדעט געוואָרען דורך הרב ראָזענבערג און האָט אַרויסגעגעבען 10 טויזענד רבנים.

אַרעסטירט דריי שענדער פון יודישען בית־עלמין אין פּראָג.

בערלין, (יט״א) דער קרימינאַל־פּאָליציי איז געלונגען צו אַרעסטירען דריי יונגע דייטשען, וואָס האָבען זיך בעטייליגט אין דער שענדונג פון האַמבורגער יודישען בית־עלמין.

פעריודישונג פון די דייטשע טעאַטערס.

בערלין, (יט״א) אויף דער לעצטער זיצונג פון פּרייסישען לאַנדטאַג האָט די דייטשע פּראַקציע (אַנטיסעמיטען) אַריינגעטראָגען אַנ׳אינטערפּעלאַציע מאַכענדיג אויפמערקזאַם דעם בילדונגס־מיניסטער אויף די כסדר וואַקסענדע „פעריודישונג“ פון די מלוכה׳שע טעאַטערס. די פראַקציע פרעגט, וואָס האָט דער מיניסטער בדעה צו טון, כדי צו „ענט־יודישען“ די דייטשע קונסט.

Dr. Różaner

ספּעציאַליסט פאַר הויט־, ווענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע.

הײלונג מיט קווארץ־שטראַהלען און דיאַטערמיע

DZIELNA 9 (Narutowicza), tel. 28-98.

נעמט אָן פון 8–10 און פון 5–8, פרויען פון 3–4

וואַרטע זאַל פאַר פרויען.

Dr. med. STUPEL

.12 Szkolna 12.

ספּעציאַליסט פאַר הויט־, האָר און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע, ליכט און רעק, רענטגען־שטראַהלען און קוואַרץ־ליכט, עלעקטראָ־טעראַפּיע.

נעהמט אָן פון 6 ביז 9 אין אָוונט.

Dr. Z. Rakowski

[illegible]

קאַסטאַנטינער 9. טעלעפאָן 27-61

[illegible]

נייער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזער לעבן

נייער פאָלקסבלאַט

18
דינסטאָג
ה׳ טבת תרפ״ט

דעצעמבער
זון-אויפגאַנג 7.44
זון-אונטערגאַנג 3.28

צוגאַב-קאָנטראָל-פערזאַמלונג.

פון דינסטאָג דעם 11-טען ביז דעם 21. דעצעמבער וועלען דויערן די צוגאַב-קאָנטראָל-פערזאַמלונגען פאַר רעזערוויסטען און לאַנדשטורם, וועלכע וואוינען אין לאָדז. צו די צוגאַב-קאָנטראָל-פערזאַמלונגען דאַרפען זיך צושטעלען:

1) רעזערוויסטען און לאַנדשטורם מיט און אָהן געווער (קאַטעגאָריעס A, C, C 2 און D) פון די יאָהרען 1903, 1900 און 1888.

רעזערוויסטען (קאַטעג. A) פון די יאָהרען 1890, 1891, 1894, 1895, 1896, 1897 1898 און 1899, וועלכע האָבען זיך געדאַרפט מעלדען צו די מיליטערישע איבונגען און האָבען זיי צוליב וועלכע ס'איז סבות נישט דורכגעמאַכט.

3) רעזערוויסטען און לאַנדשטורמען (קאַטעגאָריע A, C און C 1) פון די יאָהרגענג 1887, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899 און 1901, וועלכע האָבען זיך געדאַרפט צושטעלען צו די קאָנטראָל-פערזאַמלונגען אין די יאָהרען 1925, 1926 און 1927 און האָבען עס צוליב וועלכע ס'איז סבות נישט צוגעשטעלט.

די וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פאָליציי-קאָמיסאַריאַט דאַרפען זיך צושטעלען אין דער פ. ק. או. 2 אויף פיי-ציגעלגאַס 51 דעם 17, 18, 19, 20 און 21 דעצעמבער; די וואָס וואוינען אין 2, 3, 5, 8 און 9 פאָליציי-קאָמיסאַריאַט דאַרפען זיך צושטעלען אין פ. ק. או. 1 אויף גאָוואָ-טאַרגאָווא 18 דעם 11, 12, 13, 14 און 15 דעצעמבער.

מ'דאַרף זיך צושטעלען פינקטליך 9 אַ זייגער פריה מיט דעם מיליטערישען-ביכעל, מאָביליזאַציע-קאַרטע און אַנד. מיליטערישע דאָקומענטען.

פערזענליכעס.

(2) ווי מיר דערוויסען זיך איז אויף זיין אַלטען אַמט אַלס שטאָט-קאָמענדאַנט פון דער מלוכה'שער פאָליציי צוריקגעקעהרט ה׳ עלזעסער ניעדזשעלסקי, וועלכער האָט אַ שטיקעל צייט אויסגעפיהרט דעם אַמט אַלס וואָיעוואָדען קאָמענדאַנט. גלייכצייטיג האָט איבערגענומען דעם אַמט אַלס נייער קאָמענדאַנט פון דער וואָיעוואָדע-קאָמאַנדע–אינספעקטאָר יוזעף טאַרווינסקי. דער ביז-איצטיגער וואָיעוואָדען קאָמענדאַנט פון דער מלוכה'שער פאָליציי אין סטאַניסלאַווער וואָיעוואָדזטווע.

וועגען פעראָרדנונגען און אַדמיניסטראַטיווע געזעצען.

(2) די גרויסע צאָהל פערשידענע פעראָרדנונגען און אַדמיניסטראַטיווע געזעצען האָט געבראַכט דערצו, אַז די מלוכה-בעאַמטע און פאָליציי קאָמענטירען די דאָזיגע פעראָרדנונגען פערשידענאַרטיג און קאָמענטירען זיי אַנדערש ווי ס'איז זייער אינטענציע: איצט איז דער ענין רעגולירט געוואָרען אויף דעם אופן, אַז די געריכטען וועלען אינפאָרמירען די אַדמיניסטראַטיווע מאַכט וועגען די אורטיילען, וואָס ווערען אַרויסגעטראָגען אין שטראָף-פּראָצעסען פאַר אַדמיניסטראַטיווע פערברעכענס, אַזוי אַרום וועט די אַדמיניסטראַטיווע מאַכט אויף דער צוקונפט וויסען ווען צו פערפיהרען פּראָצעסען און ווען נישט.

וועגען הייזער-איבערבויען

(ח) דאָס מיניסטעריום פאַר עפענטליכע אַרבייטען האָט בדעה לויט אַ פערשטענדיגונג מיט דעם אינערן-מיניסטעריום אַרויסצוגעבען אַ פעראָרדנונג לויט וועלכען, ווען עס איז נויטיג איבערצובויען אַ וואוינונגס בנין—זאָלען די לאָקאַטאָרען פון דעם בנין זיין מחויב, אויף דער פאָדערונג פון דער בוי-קאָמיסיע צו בעפרייען זייערע וואוינונגען.

די פעראָרדנונג האָט אַ בעזונדערע בעדייטונג אין די פאַלען, ווען מען דאַרף איינגאַנצען איבערבויען אַ שטייגער איין-און צוויי-שטאָקיגע הילצערנע הייזלעך, וועלכע דאַרפען צוליב דער רעגולאַציע פון שטאָט ווי אויך צוליב טעכנישע און סאַניטאַרע סיבות אינגאַנצען איבערגעבויט ווערען.

די זונטאָגדיגע זיצונג פון קהלה-פערוואַלטונג.

(סוף.)

ווייטער איז אויך אָפּגעשטימט געוואָרען דער פאָרשלאַג פון אַרח. וויצמאַן, אַז אַלס פּראָטעסט געגען די געשטראָכענע פּאָזיציעס, זאָל די קהלה-פערוואַלטונג זיך אָנגעבען אין רימיסיע און פערלאַנגען פון דער אויפזיכטס-מאַכט, אַז זי זאָל בעשטימען נייע וואַהלען. דער פאָרשלאַג איז מיט די שטימען פון דער אַגודה-מעהרהייט אָפּגעוואָרפען געוואָרען.

אַרום 7 אין אָוונט עפענט פּרזעס מינצבערג די פאָרטזעצונג פון דער זיצונג.

דער פאָרשלאַג פון ראַזאַר זעלמאַנאָוויטש אַריבערצושיקען דעם ביודזשעט אויף אַ זיצונג פון ראַט צו בעשטעטיגען ווערט אָפּגעוואָרפען. מען טרעט צו צום פּונקט וועגען וועהלען אַ קאַסירער.

דער פּרעזיצער גיט איבער, אַז מיט אַכט חדשים צוריק איז געוועהלט געוואָרען אַלס קאַסירער ראַ״ר בושעושינסקי. ער האָט אָבער זיין אַמט נישט ערפיהלט. ווען דער פּרעזיצער האָט איהם אויפגעפאָדערט צו מאַכען אַ קאַסע-בעריכט, אין פערלויף פון אַ וואָך צייט, האָט ער בעוויזען נאָר צו מאַכען די אָפּרעכנונג פאַר'ן חודש מאַי. ער האַלט דעריבער, אַז ראַ״ר בושעושינסקי סאַבאָטירט זיין אַמט און שלאָגט פאַר צו וועהלען אַ נייעם קאַסירער.

אַרום דעם פאָרשלאַג ענטוויקעלט זיך אַ הייסער ליידענשאַפטליכער ויכוח. די אָפּאָזיציע ווייזט אָן, אַז עס קען קיין רייד נישט זיין וועגען סאַבאָטאַזש פון'ן קאַסירער, אומגעקעהרט, דאָס אַגודה-פּרעזידיום האָט סאַבאָטירט דעם קאַסירער און איהם נישט איבערגעגעבען די קאַסע, נישט געגעבען קיין מעגליכקייט צו אַרבייטען.

ראַזאַר רוס ווייזט אויך דערביי אָן, אַז די האַנדלונג איז נישט קיין לעגאַלע און איז אַ טענדענציעזע. אויף אַנ'אַמט ווערען די ראַ״ר געוועהלט אויף אַ געוויסער קאַדענץ. די פראַגע ווערט אָפּגעשטימט. ס'ווערט בעשלאָסען צו וועהלען אַ נייעם קאַסירער און אויף דעם אַמט ווערט געוועהלט ראַ״ר יוסף וואַיריסלאַווסקי.

נאָכדעם ווערט רעזווירירט דער פאָרשלאַג נישט צו פערדינגען דעם פּלאַץ אויפ'ן בית-עלמין, און ס'ווערט בעשלאָסען אויסצושרייבען אַ קאָנקורס אויף צו פערדינגען דעם פּלאַץ. אָפּערטען וועלען אָנגענומען ווערען 4 טאָג, ד. ה. ביז פרייטאָג נאַיינשליסליך.

דער פּרעזיצער פון דער סאָציאַלער הילף-קאָמיסיע האָט אָפּגעגעבען אַ בעריכט. ס'זענען בעשטימט געוואָרען סובסידיעס אויף 5,900 זלאָטעס מיט קליינע ענדערונגען איז דער בעריכט בעשטעטיגט געוואָרען.

וויצע-פּרעזעס ראַ״ר בערגער האָט דאַן אָפּגעגעבען אַ בעריכט פון דער אויספאָרשונג, וואָס דאָס פּרעזידיום האָט אַדורכגעפיהרט וועגען דער אָנקלאַגע פון ראַזאַר זעלמאַנאָוויטש, אַז כדי צו לערנען דעם שאָפער-פאַך, זענען אַרויסגעגעבען געוואָרען סובסידיעס פערמעגליכע ראַראָושקאַוישעס. ווי די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, איז בנוגע 4 דער פאָרוואורף איינגאַנצען נישט בערעכטיגט. בנוגע דעם 5-טען — איז קיין סובסידיע דאַרף מען איהם אפשר נישט געבען, אָדער אויף לערנען זיך אַ נייעם פאַך האָט מען אויך איהם געמעגט אַרויסהעלפען.

נאָכדעם רעפערירט דער פּרעזעס די פראַגע וועגען פערגרעסערען דעם פערסאָנאַל פון דער קהלה קאַנצעלאַריע. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו אַנגאַזשירען אַלס שטענדיגע אַנגעשטעלטע די ה״ה באַרטשטיין און בענעט, וועלכע זענען ביז איצט געווען בעשעפטיגט אַלס נישט-עטאַטאַווע.

צום סוף האָט דער פּרעזיצער מיטגעטיילט, אַז די פּאָזיציע אויף אַרויסצוגעבען אַ ביולעטין אויף פּויליש און יודיש איז בעשטעטיגט געוואָרען און אַז דאָס פּרעזידיום טרעט צו אַרויסצוגעבען אַזאַ ביולעטין.

דער ערשטער ביולעטין וועט זיין אַנאַלגעמיינער מיט אַנ'אָפּהאַנדלונג פאַר דער גאַנצער צייט ביז איצט, די ווייטערדיגע וועלען זיין חודשדיגע.

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען די אָרגאַניזאַציע און דורכפיהרונג פון דעם איבערצוגעבען דעם פּרעזידיום. אַרום 10 אין אָוונט איז די זיצונג געשלאָסען געוואָרען.

אין די הענד פון פּרויען-הענדלער.

א וועה-געשריי פון א פערפיהרט יודיש מיידעל.

(וו) טשענסטאָכאָוו לעבט די לעצטע טעג אונטערן איינדרוק פון אַ פאַל, וועלכער האָט אויפגערודערט די גאַנצע שטאָט:

אין די הענט פון פרויען-הענדלער איז אַריינגעפאַלען אַ טאָכטער פון דאָרטיגען בעוואוסטען סוחר יצחק זילבערשטיין – רוטא זילבערשטיין.

רוטא האָט זיך מיט עטליכע יאָהר צוריק בעקענט אויף אַ באַל מיט אַ יונגענמאַן, וועלכער האָט זיך איהר פאָרגעשטעלט אַלס אברהם גרענער. פון דעמאָלט אָן האָבען זיך די יונגעלייט אָפט געטראָפען, ביז גרענער האָט זיך דעם מעדעל ערקלערט אין ליבע. דאָס מעדעל האָט אַריינגעפיהרט איהר בעקאַנטען צו איהרע עלטערן אין הויז און איהם שוין פאָרגעשטעלט אַלס חתן. די עלטערן האָבען געמוזט אויף דעם שידוך מסכים זיין. אין אַ צייט אַרום האָט גרענער ערקלערט זיין כלה, אַז ער האָט פערלוירען די אַרבייט און אַזוי ווי עפּיס בעססערס אויפ'ן אָרט זעהט ער נישט פאָרויס האָט ער בעשלאָסען צו עמיגרירען קיין אַרגענטינע זוכען גליק. ער האָט פייערליך צוגעזאָגט דער כלה, אַז ווי באַלד ער וועט זיך איינאָרדנען אויפ'ן נייעם אָרט, וועט ער זי צו זיך אַרויסנעהמען.

דער חתן איז אַוועקגעפאָהרען און שוין אין די ערשטע בריף געמאָלדען, אַז ער האָט בעקומען אַרבייט און זיך גלענצענד איינגעאָרדענט. אין אַ קורצער צייט אַרום האָט ער דער כלה אַרויסגעשיקט די נויטיגע פּאַפּירען זי זאָל קומען צו איהם.

די עלטערן האָבען דאָס מעדעל אויסגעקליידעט, אָפּגעגעבען איהר אויסשטייער, מיטגעגעבען איהר נדן און אָפּגעשיקט צו איהר חתן.

אַ לענגערע צייט זייז פונ'ם מעדעל נישט געווען קיין ידיעה. די עלטערן זענען געוואָרען אומרוהיג, אָנגעהויבען נאָכפרעגען- אומזיסט: דאָס מעדעל איז ווי אין וואַסער אַריין.

די פערגאַנגענע וואָך האָבען די עלטערן פונ'ם מעדעל בעקומען אַ בריף, אַז מען זאָל זי ראַטעווען, אַז זי איז אַריינגעפאַלען אין די הענד פון הענדלער מיט לעבעדיגע סחורה, אַז דער גרענער, איהר „חתן" איז איינער פון די גרעסטע פרויען-הענדלער, אַז ער האָט זיך אַריינגעגאַרט צו זיי אין הויז, כדי צו פערדינען דעם צוטרוי פון איהרע עלטערן, אַז זיי זאָלען אַרויסשיקען דאָס מיידעל. דער „חתן" האָט באַלד פערקויפט דאָס מיידעל אין אַ שאַנד-הויז אין בוענאָס איירעס.

די פערצווייפעלטע עלטערן האָבען אונטערגענומען ענערגישע שריט, כדי אַרויסצוראַטעווען זייער אומגליקליך קינד.

א פעראָרדנונג

וועגען פערזענליכע דאָקומענטען.

(2) די שטעטישע סטאַראָסטווע מעלדעט וועגען אַ פעראָרדנונג פון דעם אינערן-מיניסטעריום, וועלכע געהט אַריין אין קראַפט פונ'ם 1-טען יאַנואַר 1929. לויט דער דאָזיגער פעראָרדנונג, קען יעדער פערזאָן, וועלכער איז פערשריבען אין די מעלדונגס-רעגיסטער פון אַ געוויסער גמינע, פאָדערן, אַז די גמינע זאָל איהם אַרויסגעבען אַ פערזענליכען דאָקומענט. מען דאַרף צו דער ביטע וועגען דעם צוגעבען נאָר 2 פאָטאָגראַפיעס און 60 גראָשען קאָסטען פאַר די דרוק-זאַכען.

ווער עס וויל, אַז אין דעם פערזענליכען דאָקומענט זאָל זיין אויסגעשריבען, אַז די פערזאָן איז אַ פּוילישער בירגער, מוז צושטעלען אַ בעשייניגונג פון דער פּאַוויאַטער אַדמיניסטראַטיווער מאַכט וועגען דעם.

נאָרמירען די בעוועגונג אין די גאַסען

(מ) אויף איינע פון די נאָהענטסטע מאַגיסטראַט זיצונגען וועט בעטראַכט ווערען דער אָרגאַניזאַציאָנס-סטאַטוט פון דעם אַמט פאַר זיכערקייט פון גאַסען-בעוועגונג. דער ציל פונ'ם אַמט וועט זיין צו זיכערען די אָרדנונג און נאָרמירען די בעוועגונג אויף די גאַסען פון שטאָט. אין דער טעטיגקייט פונ'ם אַמט געהט אַריין אויך דאָס רעגיסטרירען, דורכזעהען און קוואַליפיקאַציע פון פערשידענע אַרטען פוהרען, וועלכע קורסירען איבער די גאַסען, אַרויסגעבען ערלויבנישען אויף איבערפיהרען, רעכט אויף דורכצופיהרען, אַריינטראָגען פאָרשלאָגען וועגען ברוקירען די גאַסען, לעגען טראָטואַרען אויף די נייע גאַסען, און וואָס פאַר אַ רייע די גאַסען דאַרפען ברוקירט צו ווערען, שאַפען נייע קאָמוניקאַציאָנס וועגען א. ד. ג.

דעם אויפזיכט איבער דעם אַמט צו רעגולירען די גאַסען-בעוועגונג וועלען צוזאַמען אויספיהרען דער פּרעזידענט פון שטאָט און דער שטעטישער סטאַראָסטע.

דאָס שאַפען פון דעם אַמט טראָגט אַריין אַ גרויסע בעקוועמליכקייט פאַר די ברייטע מאַסען אינטערעסאַנטען, וועלכע וועלן קענען אויף איין אָרט ערלעדיגען זייערע ענינים, וועלכע זענען פערבינדען מיט דער גאַסען-בעוועגונג; ביז איצט האָבען זיי געדאַרפט די אַלע ענינים ערלעדיגען אויף עטליכע בעזונדערע ערטער.

שוועריגקייטען פאַר'ן אימפּאָרט.

(2) ווי עס אינפאָרמירט די פינאַנץ-קאַמער האָט דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום, שטעהענדיג אויף דער וואַך פון דעם האַנדעלס-בילאַנס, בעשלאָסען צו פיהרען אַ שאַרפען קאַמף מיט'ן אימפּאָרט פון פרעמדע סחורות אין לאַנד.

צוליב דעם האָט דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום צושיקט אין די פינאַנץ-אַמטען אַ פעראָרדנונג, אַז די סוחרים, וועלכע ברענגען אויסלענדישע סחורות זאָלען נישט קענען געניסען פון די פערלייכטערונגען ביים אומזאַץ-שטייער. לויט'ן אַרטיקעל 94 (צולעגען דעם שטייער אויף ראַטעס א. ד. ג.) זענען פאַראויסגעזעהען אויך בעגרענצונגען בנוגע די הורטאָווניקעס: די, וועלכע פיהרען נישט קיין האַנדעלס ביכער, וועלען נישט קענען געניסען פון די הנחות און צאָהלען 1 פּראָצענט אָנשטאָט 2. אויב זיי וועלען אַריינפיהרען לוקסוס-סחורות. די זעלבע פעראָרדנונגען לעגט פאַר צו הכשרען דעם הכנסה-שטייער פון אַזעלכע אונטערנעהמונגען.

די פעראָרדנונג האָט אַרויסגערופען אַ רושם אין די סוחרישע ספערען און די נאָהענטסטע טעג האָט אַ סוחרים דעלעגאַציע פון לאָדז בדעה די פראַגע צו בעריהרען ביי דער צענטראַלער מאַכט

די אַרבייטער-קאָלאָניע

(מ) דאָס בויען פון דער וואוינונגס-קאָלאָניע אויף קאָנסטאַנטינער פּאָלעסיע געהט מיט אַ שנעלען טעמפּאָ פאָרויס. די אויסערליכע מויערן זענען שוין פערענדיגט געוואָרען מיט צוויי וואָכען צוריק, איצט אַרבייט מען ביי דעם אינערליכען בוי. נעכטען זענען צוליב די פראָסט די אַרבייטען אָפּגעשטעלט געוואָרען. דער בוי אין רויען צושטאַנד וועט פערטיג ווערען דעם 15 פעברואַר 1929.

די פּלענער פון די בנינים פאַר עפענטליכען געברויך, וועלכע דאַרפען אויסגעבויט ווערען אויפ'ן שטח פון די קאָלאָניעס זענען שוין ווך די פּראָיעקט געבער אינזשיניערען סלאָנסקא, בערלינער, לוקאַשוק און שעכאָרשעווסקי – פערענדיגט געוואָרען און וועלען איינגיכען פאָרגעלעגט ווערען אַ ספּעציעלער פאַך-קאָמיסיע.

אַרטיסט הערץ גראָס-באַרט אין לאָדז.

רעם היינטיגען שבת ערוואַרט די לאָדזער ליבהאָבער פון שעהנעם יודישען וואָרט אַ גרויסע איבעראַשונג. ס'טרעט אויף מיט אַ גרויסען וואָרט-קאָנצערט דער בעליבטער אַרטיסט הערץ גראָס-באַרט.

גראָסבאַרד איז אונזער אַ בקי'ער און איז דעם לאָדזער עולם זעהר גוט בעקאַנט, דער אַרטיסט געהער צו די נעצעהלטע יודישע וואָרט-קינסטלער, וועלכע קענען פערוואַנדלען דאָס איינפאַכסטע וואָרט אין אַ מוזיקאַלישען קלאַנג. דער דיכטערישער טיין און כוונה, וואָס ווערט אַריינגעלעגט אין יעדען געשאַפענעם ווערק, ווערט דורך דעם קינסטלער גראָסבאַרד אַרויסגערופען און לעבעדיג פאַרגעשטעלט פאַר דעם צוהערער.

דער היינטיגער שבת פאַרמיטאָג, ווען עס וועט אויפטרעטען דער קינסטלער גראָסבאַרד, וועט דעריבער זיין אַ יום-טוב פאַר אַלע ליבהאָבער פון יודישען וואָרט:

דער אַרטיסט וועט אונז ראַסטאַל רעציטירען די בעליבטע ריכטער: פּרץ, שלום עליכם, קולבאַק, נאַדיר א. אַנר., אַ חוץ די רעציטאַציעס דעם לאָדזער עולם וועהר גוט בעקאַנט, דער אַרטיסט וואָרט.

געכאפט דעם מערדער פון מיכאל קרול

(ענדע פון דער 1-טער זייט)

אין דעם שכנישען צימער. דאס איז דער בעל-הבית ארויס אין קארידאר, כדי זיך אנצוטון, די קוקולסקא איז ארויסגעגאנגען צו איהם און גע-האלפען אנטון דעם פאלטא. זי האט אויך געפרעגט דעם בעל-הבית ווען ער וועט צוריקקומען. ער האט געענטפערט, אז אין א האלבער שעה ארום. סטע-פאן האט גע'הערט דאס געשפרעך צווישען דער דינסט מיט'ן בעל-הבית און ער האט די קוקולסקא, ווען זי איז צוריק אריין געקומען אין קיך, געפרעגט וואוהין דער בעל-הבית איז געגאנגען. נאכדעם האט מען צוריקגעקעהרט צום בראנפען. אין דער אב-וועזענהייט פון דער קוקולסקא האט סטעפאן, וועהט אים עפעס אריינגעטון אין בראנפען, ווען די קו-קולסקא האט נאר אויסגעטרינקען איהר גלעזעל האט זי דערפיהלט, אז עס ברענט זי עפעס צו שטארק, זי האט אויך דאסמאל געוואלט א יסשפייען דעם בראנפען, סטעפאן האט דאס בעמערקט און האט איהר א קלאפ געטון אין קארק. א ווייארום האט זי עס אראפגעשלונגען. נאכדעם האט זי דער-פיהלט, אז עס ברענט זי שרעקליך. זי האט

פערלוירען דאס בעוואוסטזיין

געפאלען אויפ'ן בעט און געדענקט נישט גארנישט וואס עס איז געווען מיט איהר ווייטער.

פון די דאזיגע ערקלעהרונגען קען מען ווייטער דרינגען, אז נאכדעם ווי דאס מיידעל האט פערלוי-רען דאס בעוואוסטזיין, האט זיך

סטעפאן גענומען זוכען געלד

אויף וואס עס בעווייזען די פרובען צו עפענען דעם ביורא-טיש. דערווייל איז אנגעקומען קרול און

דער מערדער האט איהם דערשאסען,

אין שופלאד פון דער ביורקע זענען טאקע גע-לעגען וועקסלען, ווערט-פאפירען און קרולס א טעס-טאמענט, אין וועלכען ער פערטיילט זיין פערמעגען צווישען זיינע פיר זיהן און צוויי טעכטער.

(2) נאך דעם אויסהער פון דער קוקולסקא האט די אויספארשונגס-מאכט זי בעפרייט פון אר-רעסט, ווייל מען האט זיך איבערצייגט, אז זי האט נישט קיין שום שייכות מיט'ן מארד.

וואס דערצעהלט דער זוהן פון ערמארדעטען.

נאכדעם האט מען אויסגעהערט דעם זוהן פון ערמארדעטען ה' נתן קרול. אונטער'ן איינדרוק פון'ם שרעקליכען געשעהעניש איז ה' נתן קרול שרעקליך דענערווירט. ער ערקלערט, אז דער קו-קולסקאס חתן האט ער קיינמאל אויף די אויגען נישט גע'זעהען, ווייל ער פלעגט קומען, ווי עס ווייזט אויס, צו זיי אין הויז אר'ין אין דער אבוועזענהייט פון איהם און פון'ם פאטער. אין קריטישען אווענד איז ער געווען ביי זיין כלה עווא טענענבוים, וועל-כע וואוינט אין דעמזעלבען הויף א טיר איבער א טיר. זיי האבען געהערט א קאנצערט דורכ'ן ראַ-דיא, דער פאטער איז דעמאלט געווען ביי דער פערהייראטער שוועסטער שעווטלעוו אויפ'ן דריטען שטאק.

פלוצים, ארום האלב צעהן האבען זיי דער-הערט א קלאפען אין דער טיר ביי די טענענבוימס. עס איז אריינגעפאלען דער וועכטער מיט א געשריי:

„מען האט דער'הרג'עט דעם בעל-הבית“

ער איז דאן אריינגעלאפען צו זיך אין וואוינונג, עס האט איהם שוין פערהאלטען א פאליציאנט, וועלכער האט איהם נישט אריינגעלאזט אין קארידאר וואו עס איז געלעגען דערהרגעט זיין פאטער. נישט קוקענדיג דערויף האט ער זיך בגוואלד אריינגע-ריסען אינעווייניג און דערזעהען דעם שרעקליכען אומגליק: דער פאטער איז געלעגען טויט אין א קאלוזשע בלוט.

פרל. עווא טענענבוים דערצעהלט

אז דערהערענדיג די שרעקליכע ידיעה איז זי גע-לאפען אויף אל. 1 .מאי 5 צו דאקטאר קרישעק, וועלכען זי האט אוועקגענומען פון קאלאציע. דער דאקטאר איז אבער שוין געווען נישט צו הילף; ער האט נאר פעסטגעשטעלט דע טויט.

ווייטער ווערען נאך אויסגעהערט א רייה עדות וועלכע געבען א זעהר נוצליכען פאר דער אויספאר-שונג מאטעריאל.

די פאליצי פיהרט ווייטער ענערגיש און אונ-ערמידליך די אויספארשונג. עס זענען ווידער ארעס-טירט געווארען א גאנצע רייה פערדעכטיגע פערזא-נען, אבער דערווייל איז נישט געלונגען אנצוטרעפען אויף דעם מערדער.

די אויספארשונג רוערט.

* * *

די עקספערטיזע וועגען אינהאלט פון בראנפען, מיט וועלכען סטעפאן האט פערסמט דאס דינסט מיידעל וועט ערשט היינט פערטיג ווערען.

* * *

ווי מיר דערוויסן זיך, האט דער ערמאר-דעטער מיכאל קרול קורץ פאר'ן טויט אויסגע-צאהלט אלע זיינע היפאטעק-קרעדיטארען. איינער פון די גרעסטע זיינע קרעדיטארען איז געווען דער בעוואוסטער מוזיקער בראניסלאוו הובערמאן, וועל-כער האט לאקירט זיינע אפשפארונגען אין היפא-טעק אויף לארוער הייזער.

* * *

הגם די גאנצע פאליציי איז אויף די פיס, איז נאך ביז איצט נישט געלונגען צו ארעסטירען דעם מערדער.

נעכטען האט אויך געארבייט אהן אנ'אפרוה דער פאליציי-הונד „לארד“, וועלכער ווערט בע-נוצט צ'ו ענטדעקען דעם מערדער. „לארד“ האט ארומגעשמעקט אין דער שטוב פון ערמארדעטען און איז אראפגעלאפען אויף דער גאס און אין רינשטאק געפינען א נאז-טיכעל. ווי מ'קען זיך משער זיין, געהער דאס טיכעל צו סמערדער. ליידער האט דאס טיכעל קיין שום בוכשטאבען נישט.

מ'פערלירט אלץ מעהר אין דער וואגינקייט די השערה, אז דער מארד איז בעגאנגען געווארען בעת דער סעקסועלער אויפרייצונג פון מערדער.

די פאליציי-אויספארשונג ליגט אין די הענד פון פאליציי-קאמענדאנט עזוסער-ניערושעלסקי און אינספעקטאר נאסעק. עס ווערען געהיטען אלע שטאט-ראגאטקעס און באהנהויפען, כדי דער מער-דער זאל זיך נישט ארויסבעקומען פון די גרענ-צען פון דער שטאדט.

די אויספארשונגס-מאכט האט מיטגענומען מיט זיך די טעלער און גלעזלעך, וועלכע האבען זיך געפינען אין צימער פון דינסטמיידעל. פון דאזיגען גע פעס וועט געמאכט ווערען א דאקטילאסקאפישע אויפ נאהמע, וועלכע וועט העלפען צו ענטדעקען דעם פערברעכער.

ס'זענען פערהאן געוויסע סמנים, אז דער מער-דער איז נישט קיין „פאכמאן“ אין הלכות מאר-דען. ווייל קיין גנבים אדער אפילו קאסע-ברעכער בענוצען זיך נישט מיט קיין מארד או זעהר זעלטען פערגיסען זיי בלוט. זיי ווילען בעסער אריינפאלען אין די הענד פון דער פאליציי, איידער צו בענוצען א מעסער אדער א רעוואלווער. אין געגעבענעם פאל האט דער מערדער ביי דער ערשטער אויפ-רעגונג שוין בענוצט זיין רעוואלווער מיט וועלכען ער האט דערהרגעט קרול'ן.

געכאפט דעם מערדער.

(2) די פאליציי האט אדורכגעפיהרט א רייה רעוויזיעס אין רעסטאראציעס און שענקען. אין איי-נעם פון זיי האבען די פאליציי-אגענטען בעמערקט א עלעגאנט-געקליידעטען יונגענמאן, ווען ער האט דערזעהען אז מ'אבסערווירט איהם, האט ער זיך געלאזט אנטלויפען. די פאליציי איז איהם נאכגע-לאפען. דאן האט ער געוואלט ארויסכאפען א רעוואלווער, ער איז אבער געשטערט געווארען און מ'האט איהם ארויפגעווארפען קייטלעך אויף די הענד.

בעת דער רעוויזיע, וואס מ'האט ביי איהם אדורכגעפיהרט אויפ'ן ארט האט מען געפונען א רעוואלווער, וואס די קוילען וועגען פון רעסזעלבען קאליבער, ווי די מיט וועלכע ס'איז דערמארדעט גע-ווארען קרול. קיין שום דאקומענטען האט מען ביים ארעסטירטען נישט געפונען. ער האט ערקלערט, אז ער הייסט סטעפאן מאליניאקאווסקי.

די אויספארשונגס-פאליציי האלט פאר מעג-ליך, אז דער ארעסטירטער האט אנגעגעבען א פאלשען נאמען. קיין קאנפראנטאציע מיט דער דינסטמיידעל קוקולסקא האט נישט געקענט דער דורכגעפיהרט ווערען, ווייל זי איז אינדערפריה בעפ-רייט געווארען און איצט האט מען זי נישט געפונען.

בעת דער אויספארשונג האט דער ארעס-טירטער זיך בעמיהט פעסטצושטעלען זיין אליבי, אבער אונטער א קרייץ-פערהער האט ער זיך פער-פלאנטערט און צו סוף אפגעזאגט זיך צו געבען וועלכע ס'איז דערקלעהרונגען אין שייכות מיט מארד.

פראנקרייך וועט רייכער ווערען אויף 2.000 זל.

אינטערעסאנטער פראצעס וועגען א פאר'מלחמה'דיגען חוב.

אנ'אינטערעסאנטען גורל האט געהאט א וועקסעל פון דער לאדזער פירמע „לאנדע און הענטשעל“. דער וועקסעל איז געווארען אויסגעשטעלט אין יאהר 1914 אויף דער סומע פון 4000 רובל. דער וועקסעל האט אוועקגעוואנדערט קיין בערלין און פון דארט קיין פאריז אין דער אפטיילונג פון דער רוסישער באנק פאר האנדעל און אינדוסטריע. שען די סעקוועסטירטע דייטשע פערמעגענס אין עס האט אויסגעבראכען די וועלט-מלחמה און צוויי פראנקרייך האט זיך אוי דגעפינען דער וועקסעל פון דער לאדזער פירמע „לאנדע און הענטשעל“. נאכ'ן שליסען דעם ווערסאילער שלום-אפמאך האט פראנקרייך בעקומען דעם וועקסעל אויפ'ן חשבון פון די דייטשע ענטשעדיגונגען.

איצט איז דער וועקסעל אנגעקומען קיין פויר-לען און דער אדוואקאט ראטווינר פערלאנגט אין נאמען פון דער פראנצויזישער רעגירונג, אז דער וועקסעל זאל ווערען איבערגערעכענט אויף צעהן פראצענט, לויט דעם וואלאריזאציע-געזעץ, וואס עס מאכט אויס א סומע פון 1349 זל. דיב סומע דארף ווערען געצאהלט פון די סאלידאריש מיט-פעראנטווארטליכע פאר'ן וועקסעל, פון דער פיר-מע „לאנדע און הענטשעל, דאזיר לאנדע און אקצ. געז. „גראנד האטעל“.

אין לאדזער געריכט ,וואו דער ענין איז שוין איינמאל בעטראכט געווארען האט די פראנצויזישע מלוכה פערשפילט און דער ענין איז אריבער אין ווארשעווער אפעלאציאנס-געריכט. אין ווארשע האט די פראנצויזישע מלוכה געהאט מעהר מזל. דאס אפעלאציע-געריכט האט אנערקענט, אז פראנקרייך אלס בעזיצער פון וועקסעל, קען צוציהען צו פער-אנטווארטליכקייט יעדען פון די בעלי-חובות, וואס האבען אונטערגעשריבען דעם וועקסעל.

ארויסגעענדיג פון דער הנחה, האט דאס אפ-פעלאציע-געריכט אנולירט דעם אורטייל פון לאדזער געריכט און אנערקענט ,אז די, וואס האבען אונטער-געשריבען דעם וועקסעל אין 1914 דארפען איצט משלם זיין די סומע 1349 זל. מיט פראצענטער און געריכטס-קאסטען, אזוי אז פראנקרייך וועט איצט רייכער ווערען מיט א קנאפע צוויי טויזענד זלאטעס.

פראצעסען פון אזא טיפ געפינען זיך אין ווארשעווער אפעלאציע-געריכט איבער הונדערט אויף א סומע פון א פאר הונדערט טויזענד זלאטעס.

טעלעגראמען.

די יודען זענען גענוג רייך...

ווארשא 17 (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט) די ביודזשעט-קאמיסיע פון סיים איז היינט צוגעטראטען צו דער אפשטימונג איבער'ן ביודזשעט פון אגראר-מיניסטעריום.

דעפ. כרוצקי (איקר.) האט אריינגעטראגען א פארשלאג צו שטרייכען די פאזיציע פון געהאלט פאר'ן מיניסטער ביז ער וועט דימיסיאנירען, ווייל זיין קלוב האט צום מיניסטער נישט קיין צוטרוי.

אויף דער נאכמיטאג זיצונג איז בעהאנדעלט געווארען דער ביודזשעט פון בילדונגס-מיניסטע-ריום. בעת דער דעבאטע האט דעפ. טשאפינסקי (פ.פ.ס.) פארגעווארפען דעם רעפערענט פארוואס ער האט זיך נישט גענוי אפגעשטעלט אויפ'ן צו-שטאנד פון שול-וועזען ביי די נאציאנאלע מינ-דערהייטען. דעפ. טשאפינסקי ברענגט זיינע אינ-פארמאציעס וועגען דעם דאזיגען צושטאנד און ווייזט אן, אז ס'עגזיסטירען 25 ווייסרוסישע שולען, ליטווישע — 27, העבראישע 189.

דעפ. גרינבוים: די דאזיגע שולען זענען פריוואטע און ווערען אויסגעהאלטען אויף די מיט-לען פון דער יודישער בעפעלקערונג!

דעפ. טשאפינסקי: נו, יא — די ווייסרו-סען זענען ארים, האבען נישט קיין מיטלען און קענען זיך עס נישט ערלויבען. די יודען זענען אבער גענוג רייך און האבען אויף דעם מיטלען.

קאנפערענץ וועגען דייטש-פוילישען האנדעלס-אפמאך אפגעלעגט ביז יאנואר.

ווארשא, 17 (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט) היינט איז פארגעקומען די לעצטע קאנפערענץ מיט דער דייטשער דעלעגאציע וועגען דעם פויליש-דייטשען האנדעלס אפמאך.

דער פארזיצער פון דער דייטשער דעלע-גאציע האט צום סוף פון דער זיצונג ערקלערט אז אין דער פראגע וועגען דעם עקספארט פון בהמות קען מען נאך עפיס געפינען א מאדוס. וואס אנבעלאנגט דער פראגע וועגען האלץ עקס-פארט זעהט ער נישט קיין אויסוועג און מוז זיך וועגען דעם ענין פערשטענדיגען מיט דער דיי-טשער רעגירונג.

די ווייטערדיגע זיצונגען פון די דעלעגאציעס וועלען פארקומען אין יאנואר.

היינט איז מיניסטער הערמעס ארויסגעפא-רען קיין בערלין.

געשלאסען א דייטש-ליטווישער האנדעלס-אבמאך.

ליטע ווערט א דייטשע קאלאניע.

וארשא, 17. ט(עלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט). פון בערלין זענען דערהאלטען גע-ווארען ידיעות, אז ס'איז אפגעשלאסען געווארען דער דייטש-ליטווישער האנדעלס-אפמאך.

אין די ערשטע פינף ארטיקלען פונ'ם אפמאך ווערט פעסטגעשטעלט, אז ביידע מלוכות האבען גע-גנזייטיג גלייכע רעכט פאר האנדעל און אינדוסטרי אויף ד יטעריטאריעס פון ביידע מלוכות. ס'ווערען בעשטימט געגענזייטיג די בריייטסטע פריווילעגיעס. די דייטשע אקציען-געזעלשאפטען געניסען פון גלייכ-בערעכטיגונג אויף דער ליטווישער טעריטאריע. פאר'ן עקספארט און אימפארט טארען נישט געמאכט ווע-רען קיין שוועריגקייטען.

דער אפמאך ה אט א געוואלדיג גרויסע בע-דייטונג פאר ליטע, ווייל ער פערוואנדעלט ליטע אין א דייטשער קאלאניע, און די גאנצע ליטווישע אינדוסטריע וועט אריבערגעהן אין דייטשע הענד.

די בעסטע שאך-שפילער

אין פוילען זענען-די לאדזער

פויזען, 17 (א. ו.) נעכטען איז אהער אנגעקומען אלעכין, אין אווענד האט ער געשפילט 32 שאך-פארטיעס. פון וועלכע ער האט 19 גע-וואונען, 6 פערשפילט און 7 געענדיגט מיט רעמי.

היינט אין אווענד איז ער ארויסגעפאהרען קיין בערלין. אפפאהרענדיג האט ער ערקלערט, אז צווישען די רעפרעזענטאנטען פון די פוילישע שטעט זענען די בעסטע שאך-שפילער — די לאדזער.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען.

(2) וו. וואיטיצקי (נאפיורקאווסקא 27) וו. דאניעלעצקי (פיעטריקאווער 127) אילניצקי און צימער (וואולטשאנסקא 37) ליינוועבער (פריי-הייטס פלאץ 2) י. הארטמאן (מלינארסקא 1) י. קאהאנע (אלעקסאנדראווסקא 80.

פון פאלקס-און ווערזאמלונג ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

היינט, דינסטאג, א אווענד קומט פאר אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (צע-גלעלניאנא 4) א פארלעזונג אין דער פוילישער שפראך פון ד"ר וו. פאללעק אויף ד. ט.: „דער יוד פון שעקספיר“.

דער איינגאנג צו דער פארלעזונג איז פריי.

פון הפועל המזרחי

ד. 25-טען דעצעמבער ד. י. וועט אין ווארשא פארקומען די ערשטע לאנד-בעראטונג פון דער רעליגיעז - סאציאליסטישער ארגאניזאציע „הפועל המזרחי.

אין „ארדט“

גרויסער דערפאלג פון די „לאטקעס“

היינט ווערט געשפילט דער אויסגעצייכענטער פערטער פראגראם א. נ. „לאטקעס“, וואס ווערט טאג-טעגליך אויפגענומען מיט שטורמישע אפלא-דיסמענטען.

און עס איז קיין וואונדער נישט, ווארום אזעלכע נומערען, ווי „מורינו אליבאבא“ „וואסער-טרעגער“, „קיילע ביילע“ א. א. איז זעלטען צו זעהן אויף דער יודישער ביהנע.

היינט-אנהויב פונקט 9.45 אין אווענד.

גרויסער טאנץ-אווענד אין פילהארמאניע.

דינסטאג האלב 9 אווענד קומט פאר אין פילהארמאניע א גרויסער טאנץ אווענד אויף וועל-כען עס וועלען אויפטרעטען די בעקאנטע ווארשעווער טענצערינס אלינא קאנאפקא און סטא-ניסלאווא בעלסקא.

די אויבענדערמאנטע קינסטלערינס וועלען אויספיהרען א גאנצע רייה כאראגראפישע נומערן.

אזמעטום ווי די קינסטלערינס טרעטען אויף געהען זייערע אווענדען אדורך מיט א גרויסען ערפאלג.

Iste WODY KOLOŃSKIE - PERFUMY
MYDŁA TOALETOWE
z dobrych najlepsze
J. & S. STEMPNIEWICZ — POZNAŃ.

אַ פראַנצויזין שטאַרבט פאַר אַ יודישן בחור

אַ שפּאַנענדע ליבעס־טראַגעדיע האָט די טעג זיך אָבגעשפּילט אין פּאַריז צווישען אַ יודישען יונגעמאַן און אַ יונג פראַנצויזיש מיידעל.

אין די צייטונגען איז די טעג געווען אַ ידיעה וועגען דעם טראַגישען מאָרד, וואָס אַ פראַנצויזישער שאָפער איז בעגאַנגען איבער זיין פרוי און אין שפּעטער אַליין בעגאַנגען זעלבסטמאָרד. איצט ווייזט זיך אַרויס, אַז די טראַגעדיע בינדט זיך מיט אַ יודישען יונגעמאַן, אַ פערקויפער אין טאַמפּל זשאַרזש ז.

מיט אַ צייט צוריק האָט דער יודישער יונגער־מאַן בעקענט זיך אויף אַ דאַנסינג מיט אַ פראַנ־צויזיש מיידעל. ביי די יונגע מענשען האָט זיך אָנגעהויבען אַ הייסע ליבע. ביידע האָבען בעשלאָ־סען חתונה צו האָבען.

נאָר ביידענס עלטערן האָבען זיך געגענגע־שטעלט. די יודישע טאַטע־מאַמע האָבען עס גע־האַלטען פאַר אַ גרויסע בעליידיגונג. בפרט אַז זייער זוהן איז שטענדיג געווען אַ געהאָרכזאַם און פערגענעבען קינד. דעם מיידעלס קריסטליכע על־טערן האָבען אויך נישט געוואָלט דעם שידוך. זיי האָבען נישט געוואָלט קיין יוד אין דער פאַמיל־יע. אָבער דער ווילען פון די יונגע מענשען איז שטאַרקער געווען. זיי האָבען אויסגעפיהרט זייערס און ביי דער אונצופרידענהייט פון ביידענס על־טערן האָט מען זיך פערלאָבט. פערלאָבט — הייסט נאָך נישט חתונה געהאַט. דאָס האָבען גע־טראַכט די פריינד און עצה־געבערס פון ביידע צדדים און מיט נאָך מעהר אימפּעט גענומען אָב־רעדען סיי דעם יונגענמאַן, סיי דאָס מיידעל ביז עס איז זיי געלונגען. די געליבטע האָבען זיך צו־שיידט, צוריסען די פערלאָבונגס־אַקטען, אָבגע־שיקט זיך די פּרעזענטער און מיט טרעהרען זיך צו־געזעגנט...

גראָד באַלד נאָכדעם האָט זיך געמאַכט דעם מיידעל אַ גוטער שידוך, אַ פראַנצויז, אַ שאָפער, אַ גוטער פערדינער. איהרע עלטערן האָבען זי שנעל חתונה געמאַכט און עס האָט זיך שוין גע־דאַכט, אַז אַלעס נעהט גוט. דאָס יונגע פּאָר פאָלק איז אָפּגעפאָהרען וואוינען אויף דער פּראָווינץ.

אָבער די יונגע פראַנצויזין האָט געבענקט נאָך איהר יודישען געליבטען. זי האָט געשריבען איהר מוטער דערפון. די מוטער האָט זי בערוהיגט, גע־בעטען פערגעסען אַלעס. אָבער דאָס יונגע ווייבעל האָט נישט אויפגעהערט בענקען נאָך איהר יודישען זשאַרזש. ביז איין טאָג איז זי געקומען אַליין קיין פּאַ־ריז און אויפגעזוכט דעם יודישען בחור.

נאָר גלייך איז נאָכגעקומען איהר מאַן. ער האָט זי געבעטען, זי זאָל צוריקפאָהרען אַהיים, געוואָרנט מיט גוטען און מיט בייזען. זיין פרוי האָט נישט געוואָלט מעהר צוריקפאָהרען: — איך קען נישט! — האָט זי זיך געבעטען, — איך האָב אַלע מאָל ליב געהאַט זשאָרזש'ן, מע האָט אונז צושיידט, אָבער מיין ליבע צו וואָהם איז געבליבען, איך קען אַנדערש נישט טוהן...

ביז איין טאָג איז איהר מאַנס פערדרוס גאָר שטאַרק געשטיגען. ער האָט זי אַריינגערופען אין אַ גאַראַזש, וואו זיין אויטאָמאָביל איז געשטאַנען און אַרויסכאַפּענדיג אַ רעוואָלווער האָט ער אויס־געשריען:

— וועמען ליבסטו, מיך צו דעם יוד?

— דעם יוד! — האָט זי קוים צייט געהאַט צו ענטפערען, ווייל אין דער מינוט האָבען אַ הילך געטוהן עטליכע שאָסען. די פרוי איז געפאַלען, בע־גאָסען מיט בלוט. לעבען איהר איז געלעגען איהר מאַן אַ טויטער מיט אַ דורכגעלעכערטען שלייף.

מען האָט די יונגע פרוי איבערגעפיהרט אין שפּיטאָל. קיין סך האָט זי שוין נישט געלעבט איה־רע שעה'ן זענען שוין געווען געצעהלטע:

די מוטער איז געקומען. די נויטריגע טאָכטער האָט זי נישט צוגעלאָזען צום בעט.

— אַוועק, אַוועק פון מיר! — האָט זי געזאָגט — דו ביזט שולדיג אין מיין טויט און אין'ם טויט פון מיין אָרימען מאַן. זאָל ער קומען זשאָרזש — מיין איינציגער.

דער יודישער בחור איז געקומען. די פער־וואונדעטע האָט זיך אַ הויב געטוהן, אַ בליק גע־טוהן מיט די אויגען און צוגעפאַלען צו דער ברוסט פון איהר יודישען געליבטען. טרעהרען זענען גע־פלאָסען פון די פערלאָשענע אויגען. די ליפּען האָ־בען טויט־בלאַסע געציטערט — שטיל נאָך גאָר שטיל געזאָגט דעם לעצטען: זשאָרזש שערי! — און זי איז געשטאָרבען.

קאַרביוראַנט, די ערפינדונג פון אַ רוס,

וואָס מאַכט אַן ענדערונג אין דער נאַפט־אינדוסטריע.

(ענדע פון 3־טע זייט)

איינפיהרען אומעטום, וואו בענזין ווערט היינט געברויכט. די ברייטע עפענטליכע מיינונג איז פאַר דעם קאַרביוראַנט און קעגען בענזין. אין פּאַרלאַ־מענט הערט מען נישט אויף צו אינטערפּעלירען די רעגירונג, פאַרוואָס מען פיהרט נישט איין אומעטום דעם קאַרביוראַנט. די רעגירונג ענטפערט, אַז זי איז אויך צופרידען מיט'ן מיטעל און וועט טון אַלץ לויט די בעסטע אינטערעסען פון לאַנד־אָבער...

די בענזין־הערשער שלאָפען נישט. מען שאַ־נעוועט נישט קיין שום מיטעל, כדי, אויב מעגליך, דערשטיקען די נייע ערפינדונג, און אויב דאָס איז שוין היינט נישט מעגליך — אָפּצוהאַלטען די שנעלע ענטוויקלונג פון דעם נייעם מיטעל. אַרום דעם קאַרביוראַנט זאַמעלט זיך איצט אַ גרויסער קאַפּיטאַל. עס זענען דאָ גרויסע פינאַנסיסטען און אונטערנעהמער, וועלכע האָבען פערשטאַנען, אַז מען וועט קאָנען מאַכען ביים קאַרביוראַנט די איי־גענע ריזען־פערד גשעפטען, וועלכע זענען געמאַכט געוואָרען און ווערען היינט געמאַכט ביים האַנדעל מיט נאַפט־פּראָדוקטען.

פערשטעהט זיך, אַז מען איז אין די קרייזען פון דער קאַרביוראַנט־אינדוסטריע שטאַרק פּראָאינ־טערעסירט, ווי אַזוי די זאַך וועט זיך ענטוויקלען, ווען די אַמעריקאַנער וועלען דערשמעקען דעם טעם פון דעם נייעם געשעפט און פון די מעגליכ־קייטען, וועלכע זענען מיט איהם פערבונדען. סוף כל סוף איז צו אַן אינדוסטריעלער רעוואָלוציע און איבערקעהרעניש אין אַ שנעלער טעמפּאָ היינט פעהיג נאָר אַמעריקאַ. די פעראייניגטע שטאַטען. נישט אומזיסט איז די אַמעריקאַנישע אויטאָמאָביל־און מאָטאָרען־אינדוסטריע אַזוי געוואַלדיג גרויס. און אויב די אַמעריקאַנער וועלען צושטעהן צו דער מלחמה קעגען בענזין, וועלכע ברענט זיך פונאַנדער אין אייראָפּע, וועלען מיר זיין עדות פון זעהר וויכטיגע און אינטערעסאַנטע געשעה־נישען. ווי יעדע מלחמה וועט אויך די מלחמה ברענגען גרויסע טעכנישע נייעס און בעסערע בעקוועמליכקייטען פאַר דעם מענשען.

זיצונג פון „קרן־היסוד“־דירעק־טאָריום אין וואַרשאַ.

מיטוואָך איז אין וואַרשאַ אונטערן פאָרזיץ פון רעפּ. ה. פאַרבשטיין, פאָרגעקומען אַ זיצונג פון הויפּט־דירעקטאָריום פון „קרן־היסוד“ אין פּוילען מיט דער בעטייליגונג פון דירעקטאָר פון קה"י אין ירושלים, ה' ליב יפה. פון לאָדז האָט זיך אין דער זיצונג בעטייליגט ה' ב. וואַקס. עס איז פעסטגע־שטעלט געוואָרען דער גינסטיגער פערלויף פון דעם קה"י־קאַמפּיין, אַ דאַנק דער מיטווירקונג פון דער א"י־[illegible]־אַקציע און די חשובסטע פאָרשטעהער פון פּוילישען יודענטום, — רעפּ. ר"ר טהאָן, רעפּ. גרינבוים, רעפּ. פאַרבשטיין, א. א., וועלכע בעטיי־ליגען זיך אַקטיוו אין דער אַקציע. עס איז קאָנ־סטאַטירט געוואָרען דער שטאַרקער אינטערעס פון דער יודישער בעפעלקערונג פאַר דעם אויפבוי פון ארץ־ישראל אין צוזאַמענהאַנג מיט פּראָפּ. ווייצ־מאַנס אַקציע פאַר דער פערברייטערונג פון דער יודישער אַגענץ, יודען פון אַלע ריכטונגען פערשטע־הען, אַז קרן־היסוד איז אַ זאַך, וואָס שטעהט איבער אַלע פּאַרטייען און פראַקציעס און עס בעטייליגען זיך אין דער זאַמלונג ציוניסטען און נישט־ציוניסטען.

ווי עס איז צו זעהען פון די ערשטע ערפאָלגען פון דער אַרבייט, וועט לאָדז פערנעהמען איינעם פון די ערשטע פּלעצער אין פּוילען.

פּלענאַר־זיצונג פון לאָדזער קרן־היסוד־קאָמיטעט.

מוצאי שבת איז אין לאָקאַל פון דער ציוניס־טישער אָרגאַניזאַציע אונטערן פאָרזיץ פון ה' מרחיב פאָרגעקומען אַ פּלענאַר־זיצונג פון היגען „קרן־היסוד“־קאָמיטעט. צוערשט האָט ה' ב. וואַקס אָפּ־געגעבען אַ בעריכט פון דער זיצונג פון דירעק־טאָריום פון קה"י, וואָס איז פאָרגעקומען די פער־גאַנגענע וואָך אין וואַרשאַ. דערויף איז אָפּגעגעבען געוואָרען אַ בעריכט וועגען גאַנג פון קה"י־קאַמפּיין, וואָס ווערט די לעצטע טעג דורכגעפיהרט אין אונ־זער שטאָט. עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז די אַקציע ענטוויקעלט זיך נאָרמאַל און אַז די צאָהל פרייוויליגע זאַמלער, פון וועלכע אַליין עס איז אָפּ־הענגיג דער ערפאָלג פון דער זאַמלונג, האָט זיך לעצטענס פערגרעסערט מיט אַ פּאָר נייע חשוב'ע עסקנים. צולעצט איז בעשלאָסען געוואָרען: 1) צו פערשטאַרקען די זאַמלונג פון דעקלאַראַציעס לטו־בת דעם „קרן־היסוד“ אין די נאָהענטסטע טעג, 2) ווענדען זיך צו אַלע ציוניסטישע גרופּירונגען זיי זאָלען אין משך פון 7 טעג אַדורכפיהרען די דעקלאַרירונג פון אַלע מיטגלידער און אויסערדעם צושטעלען באַלד די רשימות פון די חברים, וועל־כע זענען זיך מתחייב אַקטיוו אַנטייל צו נעהמען אין דער זאַמעל־אַרבייט, 3) איינאָרדנען קירצליך גרוי־סע אויפקלערונגס־פערזאַמלונגען אין ראַיאָן פון ניי־ערס און שייבלערס מאַרק און גרינדען אָרטיגע קרן־היסוד־קאָמיסיעס, וועלכע וועלען אַדורכפיהרען די בעשטייערונג פון דער דאָרטיגער יודישער בעפעל־קערונג לטובת דעם ארץ־ישראל־אויפבוי־פאָנד.

Dr. H. WOLKOWSKI
צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 26-87
ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און ווענע־רישע קראַנקהייטען, מענער־שוועכע, אַלע אַרט אַנאַליזען. בעהאַנד־לונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אָוו.

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47, tel. 26-62
אינערליכע קראַנקהייטען. ספּעציעל פאַר לונגען־און האַרץ־קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע דערג־הון. אין דערהיים פון 3—5 נאָכמיטאָג
צוריקגעקעהרט.

„אַרט“
זאַכאָדניאַ 43
יודישער קאַמער־טעאַטער
לייטונג: מ. בראָדערזאָן.
היינט — 1 פאָרשטעלונג: אָנהויב 9.30 אַ זייגער אָוונד
„לאַטקעס“
1) איבערטור 2) נאַקטורען 3) קאַפּעליוש 4) באַלעבאַטיש 5) קיילע־ביילע 6) מורינו אַליבאַבאַ 7) וואַסער־טרעגער 8) לאַטקעס 9) ווייב און געליבטע 10) ס'יודישע נעסעל
טעקסטען פון משה בראָדערזאָן, משה נאַדיר, אהרן צייטלין און ב. קאָווגער. מוזיק: דוד בייגעלמאַן און י. בוים.
הנחה־בילעטען זענען היינט גילטיג.
די קאַסע איז אָפען טעגליך פון 6 אָוו., שבת פון 1.30 ביז 5 נאָכמ. און פון 7 אָוונד.

„אַרט“ (פערטער פּראָגראַם).

ס'ווערט קרעפטיגער און זאַפטיגער אין „אַרט“ מיט מענשען־מאַטעריאַל. אסתּר ראָזען, וועלכע האָט אָנגעהויבען צו גאַסטראָלירען אין פריהערדיגען פּראָ־גראַם, האָט זיך שוין אַזוי־צו־זאָגען איינגעאַרבייט און פאַסט זיך פולשטענדיג אַריין אין „אַרט“־גע־זעמעל.

ביי דעם איצטיגען פּראָגראַם איז ווידער צו־געקומען אַ נייער כח, אַ יונגער, אַ לעבעדיגער, אַ צאַפּלדיגער, אינטעליגענט, אַ גוטען יודיש, זינגט, טאַנצט און שפּילט. איך מיין, מינאַ בערן, וועלכע האָט געגעבען איהר ערשטען דעביוט אין איצטיגען פּראָגראַם „לאַטקעס“.

דער פערטער פּראָגראַם פון איצטיגען סעזאָן האָט מסתמא נישט קיין פּרעטענזיעס אויף קאַמער־שפּיל. דער אַנסאַמבל האָט זיך רעזיגנירט אויף אַ לייכטען, אַמוזאַנטען און פרעהליכען רעוויו־פּראָגראַם פון און ציכטיג אויסגעפיהרט, פיין דורכגעטראַכט גוט געשפּילט, געזונגען און געטאַנצט.

נאָך דער נאַקטורן און די וואַסער־טרעגער האָבען אין פּראָגראַם דעם ציל צו בערוהיגען דעם טעאַטער־עולם, אַז דער קינסטלערישער „אַרט“ שפּינט ווייטער זיין גאָלדענעם פאָדים, כדי אויסצו־וועבען די מאָדערנע יודישע טעאַטער־קונסט. האָט דוד בייגעלמאַן אין די דערמאָהנטע צוויי נומערען אַריינגעלעגט מיט זיין מוזיק אַ נשמה פון האַרציגער פאַנקענדער יודישער פאָלקסטימליכקייט, האָבען אויך די אויספיהרער פון בראָדערזאָנס נאַקטורען מינאַ בערן, לאָלאַ זילבערמאַן, אסתּר ראָזען, י. ריינגלאַס, נעלקען, גאָלדשטיין און קאָן מיט גרויס פערשטענד־ניש אינטערפּרעטירט.

אַ הערליכער נומער איז בראָדערזאָנס „וואַסער־טרעגער“; הערליך אין טעקסט, מוזיק, דעקאָראַציעס (פון ש. בוים) און אויספיהרונג (פּאָלאַוער, גאָלד־שטיין), ס'געהער שוין צו דער טראַדיציע פון „אַרט“ צו איבעראַשען די שטענדיגע טעאַטער־בעזוכער מיט עהנליכע נומערען. די „וואַסער־טרע־גער־ל־וואָו'ניקעס“ זענען פּרעכטיג.

אַנגענעהם, שעהן און ריין זענען די נומערען „באַלעבאַטיש“ (ויסעלע גירל, לילי פּערי און נעל־קען), „לאַטקעס“ (שיינע מרים, רשינאַן) און דאָס יודישע נעסעל (שיינע מרים, זילבערמאַן, ראָזען, גירל און פּערי).

בעזונדערס דאַרף מען זיך אָפּשטעלען אויף אהרן צייטלינ'ס „קיילע־ביילע“, לויט'ן טעקסט און אינהאַלט אַ פּרעכטיגער רעוויו־נומער, עס פעהלט אָ־בער עפּעס אין דעם צוזאַמענשפּיל, אין רעזשי. עס פעהלט די טעמפּאָ, אין וועלכער דער נומער דאַרף געפיהרט ווערען. ער ווערט צופיל פערצויגען און פערלירט דעריבער אין זיין ווערט, הגם דושינאַן אַלס גוסס און זילבערמאַן אַלס קיילע־ביילע, זענען זעהר גוט.

ראַנגענען איז זעהר גוט אין איינפאַל און שפּיל, דער אַנסאַמבל־נומער „אַליבאַבאַ“ מיט דעם ענטצי־קענדען און ווייבער־פרעסערישען הבחור אַליבאַבאַ (שיינע מרים). פּרעכטיגע פיגור פון עפּענדי שאַפּס רושינאַן און פון סרים גאָלדשטיין. אַ חוץ אַלע האַרעם־ווייבער, וועלכע ס'געהערען דער גאַנצער פרויען־פּערזאָנאַל. מיט דעם נומער האָט דינה מאַסום בעוויזען, אַז זי שטייגט אַלץ העכער מיט איהרע דעקאָראַציעס און קאָסטיומען.

לויט אונזער מיינונג זענען אין דעם איצ־טיגען פּראָגראַם נישט געלונגען אויסגעוועהלט גע־וואָרען 2 זאַכען פון אונזערע גרעסטע הומאָריסטען נאַדיר — אַ מעשה מיט אַ קאַפּעלוש און קאָווגערס — ווייב אָדער געליבטע.

הגם שוּמאַכער פיהרט אויס דעם פּאָרטראַג: ווייב אָדער געליבטע (דאָס איז נישט די פּיעסע, וואָס אַנשעל שאָר פיהרט אויף), וואָס בעסער דאַרף מען נישט, איז אָבער די זאַך אַליין, אין טעמע און איינפאַל, נישט אָריגינעל, אַלט און שוין איצט נישט אינטערעסאַנט. איך מוז אויך מודה זיין, אַז איך פערשטעה לגמרי נישט דעם זין פון נאַדיר'ס „מעשה מיט אַ קאַפּעלוש“.

דער אַלגעמיינער איינדרוק פון פּראָגראַם איז אָהן אַ ספק אַ גוטער און ס'ווילט זיך לאַנג זיצען אין טעאַטער זעהען די פאַרבינקייט, הערען דוד בייגעלמאַנס מוזיק, לאַכען, ווייִלען זיך און זיך ענט־ציקען מיט די עטליכע קאַמער־נומערען. „אַרט“ וועט זיכער ווייטער נישט ענטטוישען און וועט זיך נישט אָפּשטעלען אויף אַריינעהמען פּרישדלער־בעריגען מאַטעריאַל, ווי ער טוט דאָס ביז איצט.

י. ראַנקין.

חנוכה־אָוונט פון קרן־קימת.

אָהן עין־הרע האָבען מיר דאָס הייאָהר גע־האַט אַ ליהודים'דיגע חנוכה וואָך, אַז ס'האָט נישט געפעהלט פון פויגעל־מילך. די פּירלער האָבען גע־פּירעלט, די צימבלער האָבען געצימבעלט, די פּייק־לער האָבען געפּייקעלט. און די חזנים האָבען גע־ציקעלט... די חקרי הדור זאָגען, אַז פון פּאַראַיאָהרען חנוכה ביז איבעראַיאָהר חנוכה, איז נישט געווען און וועט נישט זיין אַזאַ חנוכה... נו, אויף דעם איז דאָך דאָס חנוכה זאָלען זוכען זיך בעסער פרעהען אייערע חליליה...

ביי דער געלעגענהייט איז נויטיג זיך אָפּצו־שטעלען אויפ'ן חנוכה־יו"ט, וואָס דער היגער „קרן־קימת“ האָט צום ערשטען מאָל איינגעאָרדנט מיט אַ פיל וויטיגען רייכען קולטורעלען פּראָגראַם.

נאָכדעם ווי דער מיידעל־כאָר פון דער יודי־שער מיידעל־גימנאַזיום, אונטער דער אָנפיהרונג פון י. פּייבישים האָבען אָפּגעזונגען דעם „התקוה“ האָט פרייליין רות קאַנטאָר געבענטשט חנוכה־ליכט, אַז אַלע חזנים מעגען זיך פערשטעקען פאַר איהר...

באַלד דערויף האָט דער זעלבער כאָר געזונגען „הנרות הללו“, „מעוז צור“ און פערשידענע העב־רעאישע שירים פאַר וועלכע דער עולם האָט בעדאַנקט מיט וואַרימע אַפּלאָדיסמענטען.

נאָכדעם ווי ד"ר מ. וואַלדמאַן פון בערלין, האָט געהאַלטען אַ געלונגענע רעדע, מעגיני ריזמאַ. האָבען אַ גרופּע שילער פון דער יודישער גימנאַזיום אויסגעפיהרט מיט גרויס ערפאָלג, דעם „רבי אלי־מלך“, וועלכער איז געווען אינסצעניזירט פון ד"ר ה. פאַלעק.

זעהר געלונגען איז געווען דער מזרח־באַלעט, וואָס ס'האָבען געטאַנצט די קינדערלעך פון קאַצענעל־סאָן־נאַחומאָוו'ס שולע. דער עולם האָט זיי פער־וואָרפען מיט באָמבאָניערקעס.

ואחרון אחרון חביב, דאָס איז דער „קבוץ גלויות“ אַ פאַנטאַזיע אויף „והיה באחרית הימים“ פון דיכטער יצחק קאַצענעלסאָן, וועלכען עס האָ־בען גלענצענד אויסגעפיהרט דער דראַמאַטישער קרייז פון קאַצענעלסאָנ'ס גימנאַזיום.

שאַ.

2 ראַדאָמער יונגעלײַט זענען אין דער ראָוונער תּפיסה אָפּגעזעסן 4 מאָנאַטן צוליב אַ וואַרשאַווער יודיש מיידעל.

אַ אינטערעסאַנטע, כמעט אַ טראַגיש־קאָמישע געשיכטע האָט זיך אָבגעשפּילט מיט צווײ ראַדאָמער יונגעלײַט, וועלכע האָבן מיט אַמאָל דערשפּירט אין זיך די אַרטיסטישע מוזע און אַ בעזונדערע נייגונג צו שפּילען יודיש טעאַטער. די „קונסט" אָבער, וואָס האָט זיך ענטפּלעקט מיט'ן כּח פון זייער אינטואיציע האָט די ראָזיגע יונגעלײַט געקאָסט צוטייער און זייער צושפּילטע פאַנטאַזיע אויפצוזאַקסען אַלס גרויסע אַרטיסטישע ביהנע־קינסטלער איז פערצוימט געוואָרען מיט די ווענט פון דער ראָוונער תּפיסה.

די געשיכטע איז פאָרגעקומען אָט ווי אַזוי:

רע בהיינטיגען זומער, דאָס איז געווען דעם 29־טען ליפּיעץ האָבען די צווײ ראַדאָמער יונגעלײַט יאַקוב גאָלדבערג (ספּאַצעראָווא 12) און נח ראָזענצווײַג (קאָשעניעצקא 21) בעשלאָסען צו אָרגאַניזירען אַן אַמאַטאָרען־טרופּע. וועלכע זאָל זיך אַוועקלאָזען איבער דער פּראָווינץ שפּילען טעאַטער. די זעלבע יונגעלײַט, וועלכע עס האָט אַזוי געצויגען צו דער ביהנע זענען צו דעם צוועק געפאָהרען קײַן וואַרשאַ און ביים צונויפשטעלען די „ביהנע־כּוחות" האָט דער „שיקואַל" זיי בעקענט מיט אַ וואַרשאַווער מיידעל, אַ געוויסע אירענאַ בערקאָוויטש. דאָס פרײַליין האָט דווקא מפציר געווען דעם ה' גאָלדבערג ער זאָל זי, אַלס אונטערנעהמער, אַנגאַזשירען אין דער „טרופּע", וואו זי וויל דורכאויס מיטשפּילען. ווי די זעלבע יונגעלײַט גיבען איבער, האָט דאָס ראָזיגע מיידעל נישט געוואָלט רעוויגנירען פון איהר פערלאַנג, דראָהענדיג אין נעגענפאַל צו בעגעהן זעלבסטמאָרד. די ראַדאָמער יונגעלײַט נישט קאָנענדיג אָבזאָגען, אויס דער מורא פאַר דער לעבענס־סכּנה פון מיידעל, האָבען איהר מיטגענומען אויף זייער טורנעע איבער די קרעסען. די טרופּע האָט געשפּילט טעאַטער און דאָס וואַרשאַווער מיידעל בערקאָוויטש איז מיט דער צייט אויפגעטרעטען אַלס פּרימאַדאָנאַ.

נאָכ'ן אָפּשפּילען אין אַ רייה שטעט האָט די טרופּע פון גאָלדבערג. ראָזענצווײַג אָבגעשטאַט אַ גאַסטראָלען־וויזיט אין ראָוונאַ. דאָרט האָבען זיך נאָכ'ן שפּילען טעאַטער בעקענט מיט פרײַליין בערקאָוויטש עטליכע ראָוונער יונגעלײַט. זיי זענען ספּעציעל אַרײַנטער אונטער די ביהנע־קוליסען, דאָרט נעשלאָסען קענטשאַפט און פערבעטען די וואַרשאַווער פּרימאַדאָנאַ אויף אַ קאָלאַציע.

פון דער קענטשאַפט און „קינסטלערישע" פערעהרונג איז ביסלעכווייז געוואָרען אַ פערליבעניש און איינער פון די דרײַ ראָוונער יונגעלײַט האָט דעם מיידעל זאָגאַר צוגעזאָגט, אַז ער וועט מיט איהר חתונה האָבען. די צווײ ראַדאָמער יונגעלײַט, וועלכע האָבען זיך געפיהלט פעראַנטוואָרטליך און זיך בעטראַכט אַלס די מאָראַלישע „אַפּוטרופּסים" איבערקלערענדיג, אַז קוים איז דאָס אַ פּיקציע און זייער פּאַרטנערין קאָן אַמאָל נעשטרויכעלט ווערען פון אַ „טעות" — האָבען זיך נעגענגעשטעלט און נישט געוואָלט דערלאָזען ווייטער פאָרטזעצען די קאַנטשאַפט. די ראָוונער יונגעלײַט זענען אָבער אויך נישט געווען פון די „דרײַ פאַר אַ צווייער" און כדי אָבצורוימען פון וועג די שטערער, האָבען זיי אין דער ראָוונער פּאָליציי געמאָלדען, אַז ביידע ראַדאָמער יונגעלײַט האָבען אויף ד יקרעסען פערפיהרט אַ וואַרשאַווער מינדעריעהריג יודיש מיידעל און צווינגען איהר צו אַ אויסגעלאַסענעם לעבען.

ס'איז געווען אין אַ שבת־צונאַכט ווען די גאַנצע ראַדאָמער־וואַרשאַווער־ און ראָוונער געזעלשאַפט האָבען שפּאַצירט אי גאַס, דעמאָלט האָבען די ראָוונער „קאָלעגען" זיך געזעגנט מיט די ראַדאָמער וואויל־אויפגעפּיין און ז ייהאָבען זאָגאַר אַלס עצה טובה געראַטען די ראַדאָמער יונגעלײַט צ ונעהן אין האָטעל אַרײַן אויסרוהען, וויסענדיג, אַז די לעצטע פאָהרען אָפּ צוזאָרגענס. דערבײַ האָבען די ראָוונער פערלאַנגט, אַז אירענאַ זאָל מיט זיי מיטנעהן אויף אַוועגר־ברויט. דער ראַדאָמער יונגערמאַן נח ראָזענצווײַג האָט פּראָטעסטירט און ערקלערט, אַז ער ערלויבט נישט זײַן כּלה צוגעהן מיט פרעמדע יונגעלײַט און דער סוף איז געווען, אַז אירענאַ איז אַוועק מיט די ראַדאָמער.

אַרום שפּעט בײַנאַכט זענען געקומען אין ראָוונער האָטעל פּאָזנאַנסקי פּאָליציי מיט אַגענטען פון זיטען־אַמט, צוזאַמען מיט די דרײַ ראָוונער „קאָלעגען" און מ'האָט די ראַדאָמער יונגעלײַט אַרעסטירט.

די ראַדאָמער יונגעלײַט זענען אָפּגעזעסען אין ראָוונער תּפיסה 4 מיט אַ האַלבען חודש ביז צום פּראָצעס. אונטער דער בעשולדיגונג פון וועלען צווינגען אירענאַ צו פּראָסטיטוציע. דעם 19־טען ליסטאָפּאַד, ס'הייסט מיט אַ חודש צוריק איז דער פּראָצעס פאָרגעקומען און ביידע יונגעלײַט זענען אַנערקענט געוואָרען פאַר אומשולדיג און אַרויסגעלאָזען געוואָרען אויף דער פרײַ.

איצט קלאָגען אײַן די ראַדאָמער יונגעלײַט דעם רעדאַקטאָר פון ראָוונער „עכא" און געריכט פאַר בעשרײַבען די גאַנצע סענסאַציע, בעשולדיגענדיג זיי אין אַ פערברעכען, פאַר אָנרופען זיי אַפערים־טע און מיט אַנדערע שווערע בעליידיגונגען. אַ חוץ דעם גיבען, זיי אײַן די דרײַ ראָוונער „קאָלעגען" אין געריכט צוזאָמענעהן זיך אַ סאַטיספאַקציע פאַר'ן אומזיסט זיצען אין דער ראָוונער תּפיסה 4 מיט אַ האַלבען חודש.

לויט ווי די ראַדאָמער „קונסט"־געליטענע ניבען איבער, זענען זיי חושד, אַז אין זייער אַרעסט איז אויך געווען פערמישט פרײַליין אירענאַ, וועלכע האָט געשטרעבט צו אַ נקמה דערפאַר, וואָס די ראַדאָמער האָבען נישט געוואָלט מיטנעהמען זי אַלס פרעמד מע"על אין ווייטערען וועג אַרײַן. נאָך אַ בעווייז האָבען זיי, וואָס אין דער נאַכט ווען מ'האָט זיי אַרעסטירט האָבען די ראָוונער, פרײַערדיגע פון זייערע קאָנקורענטען פערבראַכט מיט אירענאַ אין גרעסטען ראָוונער רעסטאָראַן „קאַווקאַז".

אָט וואָס „קינסטלער" שטעהען אַלץ אויס צוליב „קונסט" און אָט אַזוי זעהט נעבעך אויס דער „מאַרטירער־וועג" פון די צווײ ראַדאָמער „קעמפער פאַר'ן יודישען טעאַטער.

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער. אייגענע פּראַצאָוניע פון וועמליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, ווי: וויקלדקעס אויף פּלאַטפוסען, קונסטליכע פיס, גאָרסעטען א. ז. וו.

עמפּפאַנגט פון 5—7 אין אָוונד.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן און א. קאָמפּאַניעץ.

מיט'ן אָנטייל פון די ליבלינגס־אַרטיסטען בּאָריסאָווא, ראַבינאָוויטש און די בעקאַנטע פּרימאַ־אָנאַ נאַדיאַ קאָרעני

מאָרגען, מיטוואָך, דעם 19־טען, 9 אַ זייגער אין אָוונט –

גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג פון 1 ביז 2.50

„די חלומות פון ליבע"

אין 3 אַקטן מיט 25 נומערן געזאַנג און טאַנץ פון ליליען. רעזשיסירט פון ל. ראַבינאָוויטש.

דאָנערשטאַג, דעם 20־טען, 9 אַ זייגער אָוונט די פייערליכע פּרעמיערע פון די

„הערצער צו פערקויפען" פון בעוואוסטען שרייבער ל. מלאך. ---- רעזשיסירט פון י. ראַקאָוו. ----

ס'נעמט אָנטייל (לויט א. ב) פרויען: בעזמאַן, באָריסאָווא, נאַדיאַ קאָרעני, מאַכאַראָווסקאַ, נערה, פּאָדערמאַן, קאָמפּאַניעץ. מענער: אַריעל, אײַזענבערג, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, מאַטקאָוו, ניירויז, פּאַלאַנסקי, ישראל קאָמפּאַניעץ, ראַבינאָוויטש, ראַקאָוו.

דיריגענט: מ. אַרנוואַלד. מוזיק. לייטונג: ל. זעלמאַן. בילעטען אין פילהאַרמאָניע־קאַסע.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָבטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעס פאָלקסבלאַט" ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.

יורידישע אָבטיילונג פון „נייעס פאָלקסבלאַט".

[illegible]

גילטיג דעם 18־טען דעצעמבער 1928

8496 דוד ליטאַיער.

די פליכט פון איינצוטראָגען אונטערנעהמונגען אין האַנדעלס־רעגיסטער ביים קרייז־געריכט איז נויגע נאָר אַזעלכע אונטערנעהמונגען, וועלכע קויפען אויס מינדעסטענס 3 קאַטעגאָריע, אין רעגיסטער דאַרף מען בעמערקען, אַז מען האָט מיט דער פרוי געשלאָסען אַנ'אַקט אינטערציזיע.

8497 אַ לעזער פון פּיעטרקאָווער:

אויב אין משך פון דער צייט האָט זיך אייער געזונדצושטאַנד אויף אַזוי פיל פערערגערט, אַז די בעקומענע קוואַליפיקאַציע ענטשפּרעכט שוין נישט דער ווי קליכע זאַכלאַגע, קאָן מען אייך נאָכאַמאָל שטעלען אויף אַנ'אונטערזוכינגס־קאָמיסיע.

איהר מוזט דערלאַנגען וועגען דעם אַנ'ענטשפּרעכענדע בקשה, צו וועלכער ס'מוז בײַגעלייגט ווערען אַ בעשטעטיגונג פון אַ מיליטערישען אָדער רעגירונגס־דאָקטאָר.

8498 אַ פּאַבּאַראָוויעץ־אַבאָנענט:

8499 נומער 21:

8500 ח. סאַנדאָווסקי:

וועגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פערשטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3—4 נאָכמיטאָג אין רעדאַקציע.

מעלדונג.

אַלע לעזער, וועלכע האָבען זיך געוואָנדען צו אונז אין רעדאַקציע מיט אָנפראַגען און האָבען ביז'ן היינטיגען טאָג אויף זיי נאָך קיין ענטפער נישט בעקומען, ווערען געבעטען וועגען זייערע ענינים פערזענליך זיך צו פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט.

אַבאָנענטען דאַרפען זיך נישט ווענדען מיט זייערע אָנפראַגען שריפטליך, נאָר קאָנען זיך פערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט.

ביי דער אָנפראַגע מוז פאָרגעשטעלט ווערען דער קוויט פון אַבאָנענט־אָפּצאָהל פאַר'ן לויפענדען חודש.

דער שווארצער וואָלף

(ראָמאַן).

(21

זיין פריהערדיגער געווינס איז זעהר שנעל פערשוואונדען, און צוזאַמען מיט איהם אויך די פּאָר טויזענד רובעל, וואָס ער האָט געהאַט מיט גענומען מיט זיך.

אין טאָג איז ביי איהם פערבליבען נאָר די קליינע סומע, וואָס ער האָט מיטגעבראַכט פון פּאַריז.

אַזעלכע אומאַנגענעהמליכקייטען פלעגען מיט איהם טרעפען גאַנץ אָפט.

ער האָט זיך שוין פון לאַנג אָפּגעוואוינט פון איבערנעהמען זיך צוליב פערלירען געלד אין קאָרטען.

ער האָט זיך בלויז אויפגעהויבען פון טיש מיט אַ פּערדרוס, וואָס ער מוז אויפהערען שפּילען פונקט דאַן, ווען די שפּיל האָט אָנגעהויבען ווערען אינטערעסאַנט, און ער איז אַוועק צום קאָרידאָר.

דאָרט האָט איהם ווידער אָפּגעוואַרט קאַטשאַלקאָווסקי, וועלכער האָט, אויסקוקענדיג איהם, אומגעדולדיג געקייט אַ ציגאַר.

— ענדליך! — האָט מיט פּערדרוס אויסגערופען דער גראַף — איך זעה, אַז איהר האָט זיך נישט איבעריג געאיילט.

וואָלאָדעק האָט נישט־ווילענדיג אַ שמייכעל געטאָן.

— איך האָב, בעאמונה, נישט גערעכענט, אַז איהר וועט דאָ וואַרטען אויף מיר!

— טאַ וואָס זשע דען האָט איהר גערעכענט.

— איז קאַטשאַלקאָווסקי אין כעס געוואָרען — איהר האָט גערעכענט אַוודאי, אַז איך וועל אייך דאָ איבערלאָזען, און דערלויבען אייך אַליין צו געהן איבער די שטיבער, פערוואָרפענע גאַסען. וואו מען קאָן קוילענען אַ מענשען, און יענער זאָל אפילו נישט אַ פּיפּס טון?.. אָ, ניין! איך געדענק נאָך גאַנץ גוט די כּללים פון גאַסטפריינדליכקייט, און איך וועל אייך צושטעלען אַהיים אין מיין אויטאָ, הגם איך איך וועל זיך אפשר מוזען לעגען דערייבער שלאָפען מיט אַ שעה שפּעטער.

— איהר זענט זעהר ליבענסווירדיג, גראַף!

— האָט וואָלאָדעק פערטראַכטערהייט געענטפערט, בעמיהענדיג זיך צו טרעפען די פערבאָהאַלטענע כוונה פון קאַטשאַלקאָווסקי'ן, און נעהמענדיג בעת מעשה פון דעם לאָקאַי'ס הענד דעם פּאַלטען און דעם הוט — אַלזאָ, אָט בין איך פערטיג!

זיי זענען אַרויס פון קלוב.

ביים טראָטואַר האָט געוואַרט דער פיינער אויטאָמאָביל, וואָס האָט געבראַכט צו פיהרען וואָלאָדעק'ן פון באַר „עמפּיר".

דער שנעלער בליק, וואָס וואָלאָדעק האָט געוואָרפען אויף רעכטס און לינקס, האָט איהם איבערצייגט, אַז די גאַס איז פּוסט.

— איין מינוט, גראַף! — האָט ער אָפּגעשטעלט קאַטשאַלקאָווסקי, אָנגעהמענדיג איהם פאַר דער האַנד — איך מוז אייך מתרה זיין, אַז... איך בין בעוואָפענט.

— הייסט עס, איהר זענט פאָרזיכטיגער, ווי איך האָב גערעכענט. כּל זמן איהר זענט שוין אָבער אַזוי אויפריכטיג, מוז איך אייך אויך זאָגען, אַז איך שייד זיך אויך קיינמאָל נישט מיט'ן רעוואָלווער. אָבער צו וואָס טויג עס? צי לוינט זיך אָבער צו שיסען סתם אין גאַס, כּדי דערצעהלען דערנאָך באָבע־מעשות פאַר פּאָליציאַנטען, אַז באַנדיטען זענען אונז בעפאַלען?.. יאָ, — נאָך אַ קלייניגקייט: צי ווייסט מען קענען דערצעהלען?... דערצו דאַרף מען דאָך בלייבען אַ לעבעדיגער!

— שוין־זשע שטעהט די זאַך אַזוי שלעכט?

— אַלענפאַלס אַזוי שלעכט, אַז איך האָב קיין גרויסען חשק נישט צו שטעהן דאָ מיט אייך ביי דער לאַטערן.

וואָלאָדעק האָט אַ שמייכעל געטאָן:

— גראַף אין אייך איז דאָ עפּיס אַזוינס, וואָס אייער אַמעריקאַנער קאָלעגע מיט וואָלט אָנגערופען מיט'ן נאָמען: „ספּאָרט־געפיהל", און סאַקי דערפאַר־אָ אַכט איך אייך זעהר. אַ דאַנק אייך פאַר אייער ליבענסווירדיגען פאָרשלאַג מיך צו בעגלייטען; איך וועל איהם מיט פערגניגען אויסנוצען.

קאַטשאַלקאָווסקי האָט עפּיס אַרויסגעמורמעלט און בעפוילען דעם שאָפער, צו אָפּפיהרען זיי אין האָטעל „פּאַריזיען", ד. ה. אין קאַלסקאַ'ס האָטעל.

ער האָט זיך אַרײַנגעזעצט צוזאַמען מיט וואָלאָדעקען אויפ'ן הינטער־אויסבעטען געזעס, און פער'מרה־שחורה'ט אַ זאַג געטאָן:

— דאָ האַנדעלט זיך נישט וועגען אַ ספּאָרט־געפיהל. ווען איך וואָלט זיך געפאָלגט מיינע פערלאַנגען, וואָלט איך נישט געשטערט די מערדער פון פאַפינאַ'ס חברה וואָס־שנעלער אַריבערצופעקלען אייך אויף יענער וועלט.

— זעהר ליבענסווירדיג! האָט וואָלאָדעק אויסגערופען — פריהער האָט איהר געזאָגט, אַז איהר פיהרט מיך אָפּ, כּדי אָפּצוהיטען מיין לעבען, און איצט זאָגט איהר ווידער, אַז איהר האָט חשק אַוועקצושיקען מיך אין גן עדן. ווי־אַזוי זאָל איך אויסטייטשען אייער ווידערשפּרוך?

— די אויסטייטשונג געפינט זיך ביי אייך אין טאַש! — האָט קאַטשאַלקאָווסקי טרוקען געענטפערט.

— וואָס הייסט?

— איהר האָט דאָרט אַ שון־מיטעל אין געשטאַלט פון דער פרוי אַמבער'ס ציהרונג.

— ווען מיר זאָלען זיך, אַ שטייגער, פאָרשטעלען, אַז איך האָב עס...

— אָהן דעם ציהרונג וואָלט איהר נישט געגאַנגען דאָרט, וואו איהר זענט געגאַנגען... איך האָב אייך נאָכגעשפּירט.

— זענט איהר, הייסט עס, אַזוי פערזאָרגט מיט דעם גורל פון דעם ציהרונג?

— אויף אַזוי־פיל געהט עס מיר אָן, אַז מיר הויבט זיך נישט אָן צו גלוסטען אָפּצוזאָגען זיך פון דעם, און איבערגעבען אייך אין רשות פון פּאַפּינאַ'ס חברה־לייט. איהר פערשטעהט דאָך, אַז ווען יענע זאָלען זיך צו אייך אַ נעהם טון, וועל איך שוין קיין איין ברילאַנט נישט זעהן פאַר די אויגען! פּאַפּינאַ איז שוין גאָר קיין נאַר נישט!

— אַהאַ!... איך פערשטעה!.. הייסט עס, אַז אין אייער געזעלשאַפט גופא פעהלט דאָס, וואָס מען רופט געוועהנליך צוטרוי פון איינעם צום אַנדערען?

— מאַכט אייך חוזק וויפיל אייך גלוסט זיך, מיין מייערער! — האָט דער גראַף געענטפערט — געדענקט אָבער מיין עצה טובה: היט זיך די ביינער פאַר פּאַפּינאַ'ן.

— ער איז זיך נוקם?

— ווי אַ שד!

— און איהר קאָנט איהם נישט שטערען?

— איהם? אונמעגליך! איהר האָט זעהר נישט גוט געהאַנדעלט, וואָס איהר האָט איהם אויסגעדרייט געגען זיך.

(פאָרזעצונג קומט)

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26, ביים פּלאַץ קאָשטשעלני

פערשטאַרקטער סימפאָנ. אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' ד. שימקעוויטש.

הייגט, דינסטאג — פייערליכע פּרעמיערע!
„דאס הויז פון געשפּענסטער“
איז די הויפּט-ראָלען: דער בעריהמטער פילם-סטאר EDMUND LOWE און LEILA HYAMS

אנהויב פון די פאָרשטעלונגען 4.30 נאָכמ., שבת און זונטאָג 1 — א זייגער נאָכמיטאָג. פון דעם 25. דעצעמבער ד. י. וועלען זיך די פאָרשטעלונגען שבת, זונטאָג און די ימים-טובים, אנהויבען 12 א זייגער בייטאג. :—-: אויפ'ן ערשטען סעאַנס זענען אלע פּלעצער צו 50 גראָשען

דער נעכסטער פּראָגראַם: „די נאַכט-פייגעל“

דיר שטקלאָס. רענאָמירטעס דאַמען-שניידער-אַטעליר
ע. י. מאשקאָוויטש
זאַוואַדזקאַ 22 טעלעפאָן 30-37
יעדע 2 וואכן די נייעסטע הערבסט און ווינטער-מאָדעלן פון פּאַלטאָ'ס און קאָסטיומען
פרישע פעלץ-מאָדעלען אנגעקומען / לאַפּקע-מענטעל פון אייגענע אויסאַרבייטונג אויף לאַגער. — ספּעציאַליטעט: פעלץ-אַרבייטען.
קאָנקורענץ-פּרייזען! 2201 גינסטיגע בעדינגונגען!

פּעלץ-וואַרען
קען מען קויפען אַמביליגסטען און אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען גאָר ביי דער לאַנג-יעהריגער פירמע
ל. ב. פעפער, ווסכאָדניא 42, טעלעפאָן 04-78.
בעמערקונג: די קירזשנער-ווערקשטעל געפינט זיך אויפ'ן אָרט. די אַרבייט ווערט אויסגעפיהרט פּינקטליך און ריין.

Dr. med. ALBERT GOTLIB
פּיעטריקאָווער 26, טעל. 77-50
אַקושער און פרויען-קראַנקהייטען
נעהמט אָן פון 4 ביז 7 אין אָווענד. 2611

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקה. בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע.
האָט זיך איבערגעצויגען אויף אַנדזשעיאַ 5
נעמט אָן פון 8 — 10 פריה און פון 5—9 אין אָוונד. בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר וועגערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען.
קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-מאַבינעט קאָסמעטיק.
— — — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָווענד. — — —
פון 11 ביז 12 בייטאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמיטאָג נעהמט-אָן א פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען.
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— — בעזונדערער וואַרטע-צימער פאַר פרויען. — —
וויזיט 3 זל.

אַכטונג, שמריקער!
אַלע וועלכע האָבען פּרעטענציעס צו דער פירמע
סאַנדער און גראַף
זאָלען קומען היינט אין פּעראַיין, פּאָלודניאָווע 4 פון 8—9 אָוו. אונבעדינגט.

א יונגערמאַן
פון אָרענטליכע עלטערן, צוריקגעקעהרט פון מיליטער מיט 4 קלאַססען בילדונג, בעקאַנט אין דעטייל גאַלאַנטעריע אויך אין עקספּעדיציאָן זוכט אַ שטעלע ביי וואָס עס זאָל נישט זיין פאַר אַ קליינעם געהאַלט. צו ווענדען:
Biuro Ekspedycyjne Kupfer, Piotrkowska 60.

— אַ —
שאַמאַט-אויוועו
געלעגענהייטליך ביליג צו פערקויפען ביי מ. זענדעל פּלאַץ וואָלנאָשטשי 9, אין עלעקטראָטעכנ. געשעפט.

לעקציעס
פון סטענאָגראַפיע, פּויליש, ענגליש, פראַנצויזיש
5 זל. מאָנאטליך ביי לוקסענבורג קאַמיענגאַ 18
פון 2—4 און 8—10 אָוו.

עס זענען נויטיג
יונגעלייט
אין אַ געשעפט פון ראַטען-פערקויף
Pomorska 5, m. 21.

Obwieszczenie.

Magistrat m. Łodzi podaje niniejszem do wiadamości, że imienne listy płatników państwowego podatku od dochodu na rok 1928, nadesłane przez I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI i XII Urząd Skarbowy w Łodzi, wyłożone są do bublicznego wglądu w biurze Wydziału Podatkowego (Plac Wolności 2, pokój Nr. 17) — w myśl art. 66 ustawy o podatku dochodowym — na przeciąg 4 tygodni od dnia niniejszego obwieszczenia.

Powyższe listy mogą osoby zainteresowane w wymienionem wyżej biurze przeglądać codziennie w godzinach od 9 rano, do 12 w południe.

Łódź, dnia 17 grudnja 1928 r.

MAGISTRAT m. ŁODZI
Prezydent: **B. ZIEMIĘCKI**

PRZEWODNICZĄCY WYDZIAŁU
Podatkowego:
(—) **L. KUK.**

די פערוואַלטונג פון דער יודישער קהלה אין לאָדז
וויל פערדינגען א פּלאַץ
אויף דער בזשעזשינער גאַס 156
אין דער גרויס פון 15×12 מעטער.
רעפלעקטאַנטען קענען אָנגעבען שריפטליכע אָפערטען אין פערמאַכטע קאָנווערטען אין קאַנצעלאַריע פון דער קהלה (פרייהייטס-פּלאַץ 6) ביז'ן 20-טען דעצעמבער איינשליסליך. 3199

אַכטונג, קאַלאָשען-פּעררינכטער!
ווילט איהר, אַז אייער אַרבייט זאָל נישט אומזיסט זיין, זאָלט איהר נור נוצען דעם קלעב-שטאָף
„Cement Renoma“
צו בעקומען אין אַלע געוועלבער פון שוסטער-צובעהער.

מעכאַנ. שלאָסעריי און שווייסעריי
J. REDER
ŁÓDŹ, Konstantynowska 11.
(Róg Zachodniej)
כ'נעהם אָן אַלערהאַנד שלאָסעריי-אַרבייטען ביליגע פּרייזען און מיט פּינקטליכער אויספיהרונג.
פּריוואַט-וואוינונג: גדאַנסקאַ 20.

---

2 צימער און קוך
מיט בעקוועמליכקייטען
פון זאָפאָרט געזוכט.
אָפערטען אָפּצוגעבען אין אַדמיניסטראַציע פון דער צייטונג אונטער „באלד“. 3187

השבת אבדה.
כ'האָב פערלוירען א פּאָרטפּעל מיט 200 זל. מזומן, א פּאַס און מיליטער-ביכעל אויפ'ן נאָמען פון ד. בערן, זשעלאָנאַ 51, ווי אויך 3 וועקסלען: איין וועקסעל אויסשטעלער ס. פרידלאַק, באַלוטער מאַרק 7; איין וועקסעל או משמעלער זילבערשטיין, וואָלבאָרסקאַ 32; איין וועקסעל אויף 150 זל. זשיראַנט גראָוויצקי, פּאָמאָרסקאַ 26, ווי אויך א פּראָטעסטירטער וועקסעל אויסשטעלער מילגראָם, בענעדיקטאַ 32, זאָווי 2 אינקאַסאָ-קוויטעס, איינער פון האַנדווערקער-יגב פּאָדגורנאַ 4 און דער צווייטער פון דער באַנק פּיעטריקאָווער 17. די וועקסלען מיט די קוויטעס ווערען ערקלערט פאַר אונגילטיג. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען דאָס געלד זיך צו האַלטען, נור די וועקסלען און קוויטעס אָפּצוגעבען צו ה' בערן, זשעלאָנאַ 51. 3192

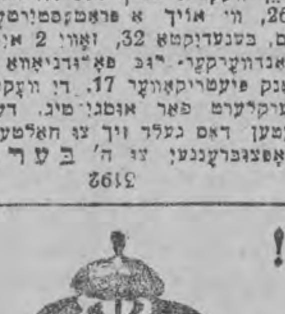

שפּאָרט-געלד!
קויפט
שירמס, שטעקענס
נור אין דער ווערקשטעל פון
ס. פּינגענבוים, נאַרוטאָוויטשאַ 19
ווייל איהר קענט דאָרט קויפען מיט 25% ביליגער ווי איבעראַל.
אַכטונג! עס ווערען אָנגענומען אַלערליי רעפּעראַטורען און דעקונג.

---

44 וויכטיג פאַר מחותנים 44
קויפט נישט קיין
מעבעל
ביז איהר איבערצייגט אייך נישט אין מיין מעבעל-געשעפט
גדאַנסקאַ (דלוגאַ)
44 Ch. LAZNIK, tel. 62-56 44
נאָר ביי מיר קענט איהר קויפען מעבעל שיין, גוט און ביליג.
בעמערקונג: אויך קויף איך פערשידענע מעבעל, דיוואַנעס, פּעלצען, ניי-מאַשינען און צאָהל די העכסטע פּרייזען.
44 קומט און איבערצייגט אייך! 44

HEMOROIDY

HEMORIN KLAWE

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al Kościuszki 27
tel. 54-78,
הויט און וועגערישע קראַנקה. ראַנטגען און ליכט-הייל אינסט. נעהמט אָן פון 4—7 אין אָווענד
צוריינגעקעהרט

ZAGINIONA została matrykuła ze szkoły Powszechnej 146 na imię Andzi Lubochińskiej na 1928 r. Matrykuła zostaje unieważniona. Znalazca zechce zwrócić takową do Lubochińskiego, Franciszkańska 15. 3188

א שטוב
מיט א קוך
איז פון זאָפאָרט צו פערמיטען. אָפערטען אונטער „H. S.“ אין אַדמיניסטר.

Zaginiona
została legitymacja z funduszu Bezrobocia za № 13428/1 na imię Szmula Gerszenowicza, która zostaje unieważniona. Znalazca Zechce zwrócić takową do Gerszenowicza, Nowomiejska 34.

LEKARZ DENTYSTA צאָהן-אַרצט
St. GELBERG
זאַכאָדניאַ 15, טעל. 08-31.
היילט גאַנץ שמערצלאָזע ציינער און מויל-קראַנקהייטען, ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער
נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 7 אָווענד.

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאָלאָג-אַקושער
נאַווראָט 11.
טעל. 84-72
נעהמט אָן פון 6—8 אָווענד.

קאַסע-שראַנק
געלעגענהייטליך פאַר סוחרים און פּראָווינצער קאָאָפּעראַטיווע בענק אויף גוטע בעדינגונגען צו פערקויפען. צו ערפאַהרען אין די צייטונג. 3206

עבער
ל מאַשינאַוועס
ווערען אויסגעבייט צו ביליגע פּרייזען
ג. גאַרדמאַן ציגעלנאַ 29

Do sprzedania
1/2 morgi ziemi wraz z budynkiem i ogrodem na Wiśniowej Górze.
Wiadomość w Łodzi Księdza Brzuskiego 45, Radogoszcz, ul. Felczaka.

אַנאָנסען-פּרייזען: פּאָר'ן מעקסט—15 גר. פריישטע און ערב יו"ט—20 גר. אין דער זייט 7 שפּאַלטען
אין מעקסט—40 . . . . . . 60— 4
נאָכ'ן מעקסט—1 . . . . . . 15— 7
[illegible] 50 פּראָצ. טייערער. פּריוואַט 100 פּראָצ. טייערער. [illegible] 16— פּר. 2 [illegible]

אַבאָנעמענט-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלען אין הויז; אויף דער פּראָווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאַנד מיט 30 פּראָצ. טייערער.
[illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odnowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat“ Piotrkowska 21.